

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SOSYAL ZEKÂNIN PROBLEM ÇÖZME BECERİSİNE ETKİSİ:
ANKARA İLİNDE GÖREV YAPAN SİYASETÇİLER ÜZERİNDE BİR
UYGULAMA**

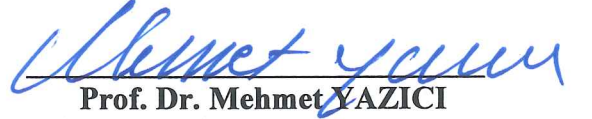
ZEYNEP YILDIRIM

MAYIS, 2017

**Tez Başlığı: Sosyal Zekânın Problem Çözme Becerisine Etkisi: Ankara İlinde
Görev Yapan Siyasetçiler Üzerinde Bir Uygulama**

Tezi Hazırlayan: **Zeynep YILDIRIM**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

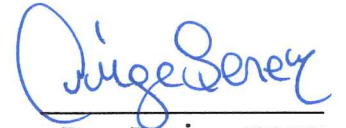
Prof. Dr. Mehmet YAZICI
Enstitü Müdürü

Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığını onaylarım.

Doç. Dr. Ayşegül TAŞ
İşletme Ana Bilim Dalı Başkanı

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup yüksek lisans tezi olarak uygun bulunmuştur.

Doç. Dr. İrge ŞENER
Tez Danışmanı

Tez Jüri Tarihi: 08.05.2017

Tez Jüri Üyeleri:

Prof. Dr. Alaeddin TİLEYLİOĞLU (Çankaya Üniversitesi)

Prof. Dr. Belgin AYDINTAN (Gazi Üniversitesi)

Doç. Dr. İrge ŞENER (Çankaya Üniversitesi)

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, tez çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallar gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı, Soyadı: Zeynep YILDIRIM

İmza:

Tarih: 08.05.2018

ÖZET

SOSYAL ZEKÂNIN PROBLEM ÇÖZME BECERİSİNE ETKİSİ: ANKARA İLİNDE GÖREV YAPAN SİYASETÇİLER ÜZERİNDE BİR UYGULAMA

YILDIRIM, Zeynep

Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. İrge ŞENER

Mayıs, 2017, 60 sayfa

Siyasetçiler için oldukça büyük önem taşıyan iki önemli yetenek sosyal zekâ ve problem çözme becerisidir. İletişimin siyasette önem kazanması sosyal zekâyı siyasetçiler için eskiye nazaran daha önemli hâle getirirken, siyasette gelişen rekabet de problem çözme yeteneklerini başarılı bir siyasetçi için zorunlu kılmaktadır. Sosyal zekâ ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin tespitine yönelik gerçekleştirilen bu çalışma Ankara ilinde görev yapan siyasetçiler ile gerçekleştirilmiştir. Sosyal zekâ seviyesini belirlemek için kullanılan yöntemler arasından Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği ile birlikte Problem Çözme Envanterine başvurulmuştur. Araştırma örneklemindeki siyasetçilerin sosyal zekâ ve problem çözme becerileri seviyelerinin yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, sosyal zekanın sosyal beceri boyutunun siyasetçilerin eğitim seviyesine göre; sosyal farkındalık boyutunun ise siyasetçilerin yaşları, kıdemleri ve eğitim seviyelerine göre farklılık gösterdiği; siyasetçilerin problem çözme seviyelerinin ise siyasetçilerin yaşları ve eğitim seviyelerine göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Araştırma bulguları üzerine yapılan analizler neticesinde sosyal zekâ ile problem çözme becerileri arasında anlamlı, pozitif yönlü ve orta düzeyli ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Zekâ, Problem Çözme Becerisi, Siyasetçiler

ABSTRACT

THE EFFECT OF SOCIAL INTELLIGENCE ON PROBLEM-SOLVING SKILLS: A RESEARCH ON POLITICIANS WHO OFFICIATE IN ANKARA

YILDIRIM, Zeynep

M.Sc., Department of Business Administration

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. İrge ŞENER

May 2017, 60 pages

Social intelligence and problem solving skills became two indispensable and necessary skills for politicians. Rising prominence of communication in contemporary politics made social intelligence more important for politicians than before, as well as problem-solving skills gained importance due to increasing competence in politics. This study, with the aim of identification of relationship between social intelligence and problem solving skills, is carried out with politicians in Ankara. Among the methods used to identify the social intelligence level, Tromso Social Intelligence Scale was applied, and in addition problem solving inventory was used. Social intelligence and problem solving skills of the politicians in the sample was found to be high. However, it is revealed that social skills dimension of social intelligence differ according to educational level, while social awareness dimension differ according to age, tenure and educational level. According to the findings of the study, a positive, significant and medium level relationship is determined between social intelligence and problem solving skills of participants.

Keywords: Social Intelligence, Problem-Solving Skills, Politicians

TEŐEKKÖR

Tez yazım boyunca bana her daim yardımcı olan ve desteklerini esirgemeyen değerli ve kıymetli hocam tez danışmanım sayın Doç. Dr. İrge ŞENER'e çok teşekkür ederim.

Araştırmanın yapıldığı siyasi partilerdeki ve belediye meclis üyelerindeki araştırmaya katkısı olan ve özellikle anketlerin doldurulmasında bana yardımcı olan dayım Zülküf Zeren AYHAN'a teşekkür ederim.

Tezim sırasında bana her türlü maddi manevi desteği gösteren ve her zaman yanımda olan sevgili annem Necla YILDIRIM'a, babam Oęuz YILDIRIM'a, ağabeyim Mehmet Sezer YILDIRIM'a ve yardımlarını esirgemeyen sevgili dostlarıma desteklerinden ve sabırlarından dolayı teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
BÖLÜM II.....	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1 Zekâ ve Zekâ Türleri.....	4
2.2. Sosyal Zekâ	7
2.2.1. Sosyal Zekâ Kavramı	7
2.2.2. Sosyal Zekâ Modelleri	9
2.2.2.1. Sosyal Zekâ ile ilgili Geliştirilen İlk Modeller	9
2.2.3. Silvera ve Diğerleri (2001) - Tromso Ölçeği	11
2.2.3.1. Goleman (2006) Modeli.....	12
2.2.3.2. Albrecht (2006)Modeli:	14
2.2.4. Sosyal Zekâ ile ilişkili diğer Zekâ Türleri.....	15
2.3. Problem Çözme Becerisi.....	16
2.3.1. Problem Çözme Becerisi Kavramı.....	16
2.3.2. Problem Çözme Alanında Yapılan Çalışmalara Tarihsel Bakış	18
2.3.3. Problem Çözme Becerisini Açıklayan Kuramlar	19
2.3.4. Siyasette Problem Çözmenin Önemi	23
BÖLÜM III	24
3.1. Yöntem.....	24
3.1.1. Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri	24
3.1.2. Evren ve Örneklem	24

3.1.3. Veri Toplama Araçları	25
3.1.3.1. Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği	25
3.1.3.2. Problem Çözme Envanteri	26
3.1.4. Verilerin Analizi ve Güvenilirlik	29
BÖLÜM IV	30
BULGULAR	30
4.1. Araştırma Katılımcıları ile ilgili Tanımlayıcı Bilgiler:	30
4.2. Ölçek Değerlerine İlişkin Bulgular	32
BÖLÜM V	42
SONUÇ	42
KAYNAKÇA	49
EKLER	56
Ek-1. Anket Formu	56
ÖZGEÇMİŞ	60

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Sosyal Zekâ Ölçeği Alt Boyutları	26
Tablo 2. Problem Çözme Becerileri Ölçeği Alt Boyutları	27
Tablo 3. Ölçek İfadelerinin Güvenilirlik Analizi	29
Tablo 4. Araştırma Örnekleme ile ilgili Tanımlayıcı Bilgiler	31
Tablo 5. Ölçek İfadelerinin Puan Ortalamaları	32
Tablo 6. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Cinsiyete Göre Farklılık Analizi	33
Tablo 7. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Yaşa Göre Farklılık Analizi	34
Tablo 8. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Kıdem Süresine Göre Farklılık Analizi	35
Tablo 9. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Eğitim Durumuna Göre Farklılık Analizi	36
Tablo 10. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Katılımcıların Görevlerine Göre Farklılık Analizi	37
Tablo 11. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Görev Yerine Göre Farklılık Analizi	38
Tablo 12. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi	39
Tablo 13. Sosyal Zekânın Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi	40
Tablo 14. Sosyal Zekâ Alt Boyutlarının Problem Çözme Becerisinin Alt Boyutlarına Etkisine Yönelik Regresyon Analizi	41

KISALTMALAR LİSTESİ

N	: Frekans
Ort.	: Ortalama
Sig.p.	: Anlamlılık Düzeyi
Std. Sp.	: Standart Sapma
P.Ç.E	: Problem Çözme Envanteri
α	:Cronbach Alpha
p	: İncelenecek Olayın Görülme Sıklığı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Şüphesiz insanların bir takım fizyolojik temel ihtiyaçlarının yanında sosyalleşme, diğer insanlarla ilişkiler kurma, toplum içinde bir yer edinme, kendini bir grubun, bir sosyal kimliğin parçası gibi hissetme güdüleri de bulunmaktadır. İnsanların diğer insanlarla ilişkisi gözlemlendiğinde bazılarının bunu oldukça etkin bir biçimde yaptığı, sağlıklı bir biçimde etkileşim ve iletişimde bulunduğu bazılarının ise bu konuda başarısız olduğu ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle araştırmacılar sosyal zekâ, sosyal beceri kavramları üzerinde durmuşlardır. Sosyal zekâ genel hatlarıyla bireyin toplumsal beklentilerle kendi beklentilerini ustaca harmanlaması, sosyal açıdan uyumlu ve ilişkilerinde empati yeteneğine sahip olması anlamındadır (Talu, 1999: 167).

Sosyal yetenekler yaşamın her alanında kullanılan becerilerdir. Sosyal yetenekler, insanların diğer insanlarla ilişkisinde davranış ve tutum olarak kendini açığa çıkartmaktadır. İnsanlar birbirleriyle etkileşim halindeyken kendilerini açık bir biçimde ifade etmeseler dahi muhataplarına duygu durumlarını, düşüncelerini, bakış açılarını ele veren davranışsal mesajlar göndermektedir. Bu tür mesajlar sosyal beceri açısından istenilen seviyede olan insanların rahatlıkla algılayıp yorumlayabileceği örtük mesajlardır (Nazlı, 2013: 26). İletişimin sözlü ve sözsüz biçimlerini içeren sosyal yetenekler, diğer bireyler ile iletişim kurarak toplumsallaşmamıza kaynaşmamıza izin verir.

Toplum içinde problemler ile karşılaşılması da kaçınılmazdır. Bir takım unsurlara bağlı olmasıyla birlikte problemlerin çözümü kişinin ulaşmak istediği hedef önündeki engelleri teşkil etmektedir. Kişinin bu konuda çeşitli olumlu ve olumsuz motivasyonlara sahip olduğu düşünülmektedir. Şüphesiz insan hayatının büyük bir bölümü diğer insanlarla ilişki içinde ve problemlerle örülü bir halde geçmektedir. Gündelik yaşamda birçok insanla iletişim kurmak ve problemlerle karşılaşmak fazlasıyla rastlanan bir durumdur. Dolayısıyla sosyal zekâ ve problem çözme konusunda yetkin

olmak, sosyal zekânın kendine has unsurlarını ortaya koymak, kendine özgü nitelikleri konusunda eğitim almak oldukça önemlidir. Öte yandan benzer bir biçimde problem çözme becerisine etki eden olumlu olumsuz motivasyonlar olduğundan bu motivasyonların sağlıklı bir biçimde kavranması, problem çözümünde planlı hareket etmeyi ve sorunları aşmayı sağlamaktadır (Yüksel, 2004: 1).

Sosyal zekâ, siyasette yer alan bireyler için oldukça önemli bir meziyet, hatta çoğu zaman bir ön koşuldur. Özellikle demokratik sistemlerin gelişmesi ve demokratik toplumlardaki bireylerin haberleşme olanaklarının büyük ölçüde artması sonucu birçok siyasetçi daha ciddi bir rekabet ortamı içerisinde seçmenlerine doğrudan ulaşmak ihtiyacı içindedir. Bu durum, siyaset içerisindeki en önemli öge olarak iletişimi ön plana çıkartmış, böylelikle seçmenlerinin duygu ve düşüncelerini anlamaya yarayan bir yetenek olan sosyal zekâ da siyasetçiler için geçmişe göre daha önemli hâle gelmiştir. Sosyal zekâyla ön plana çıkan bir siyasetçinin, desteğine ihtiyaç duyduğu kitleyi anlama ve o kitlenin ihtiyaçlarına cevap verme potansiyeli daha yüksek olacağından, sosyal zekâ ile siyasi başarı arasında pozitif bir ilişkiden bahsedilebilir. Yine benzer sebeplerle sertleşen siyasi rekabet ortamında siyasetçiler, gerek kendi siyasi hayatları, gerek içinde yer aldıkları partiler ya da temsil ettikleri kesimler açısından önemli sorunlarla karşılaşabilir. Kendi partisi içerisinde, ya da bulunduğu makamda sorunlarla karşılaşan bir siyasetçinin problem çözme becerileri de aynı şekilde siyasi başarıyı doğrudan olumlu yönde etkileyecektir. Bu noktada siyasetçiler için başarı ve yüksek performans anlamına gelen sosyal zekâ ve problem çözme yetenekleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi önemlidir. Bu kapsamda bu çalışma da, siyasetçiler özelinde sosyal zekâ seviyesinin problem çözme becerisi üzerinde ne derece etkili olduğu sorgulanmaktadır.

Bu bağlamda, Ankara'da farklı siyasi partilerde ve belediyelerde çalışan siyasetçilerin sosyal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin inceleneceği bu çalışma giriş bölümünden sonra üç bölüme ayrılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde sosyal zekâ ile problem çözme becerilerine ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmektedir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise sosyal zekâ ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiye yönelik Ankara bölgesindeki siyasetçiler ile yapılan alan araştırmasına ilişkin metodolojik bilgiler, bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Çalışmanın son bölümü olan sonuç bölümünde ise araştırma bulguları ile ilgili değerlendirmeler mevcuttur.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi, “sosyal zekânın, problem çözme becerisi üzerindeki etkisi nedir?” olarak ifade edilebilir. Araştırmada, Ankara ilinde bulunan ve siyasi kimliğe sahip olan bireylerin sosyal zekâ ile problem çözme becerilerinin seviyeleri arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını ve sosyal zekâ seviyelerinin problem çözme becerilerini hangi düzeyde etkilediğinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi:

Sosyal zekâ bireyler arası ilişkilerde, sağlıklı iletişim kurma, empatik düşünce, duygu ve düşünceleri rahatlıkla ifade edebilme gibi becerileri ortaya koymakta ve problem çözme becerisi ise sosyal hayat bazında değerlendirildiğinde, gündelik yaşantıda gerek bireysel gerekse sosyal problemlerin üstesinden gelme kabiliyetine karşılık gelmektedir. Bu araştırmada ise sosyal zekâ ile problem çözme becerileri siyasetçiler üzerinde araştırılmıştır. Sosyal ortamı, içinde buldukları konum itibarıyla yoğun olan siyasetçilerin gerek sosyal zekâ gerekse problem çözme düzeylerinin araştırılması önem arz etmektedir. İletişim yeteneklerinin, seçmenlerine mesaj vermesi gereken siyasetçiler için ciddi bir artış değer olduğu düşünüldüğünde iyi iletişim kurma yeteneklerini kapsayan sosyal zekânın da siyasetçiler için önemi ortaya çıkacaktır. En az iletişim kurma kadar önemli olan ve siyasetin içinde her an ihtiyaç duyulan problem çözme yeteneği de bu anlamda tıpkı sosyal zekâ gibi kritik bir önem taşımaktadır.

Araştırmanın Sayıtları ve Sınırlılıkları

Araştırmada, örneklemin evreni temsil ettiği, araştırma sırasında verilerin elde edilmesi için kullanılan ölçeklerin sosyal zekâ ile problem çözme becerilerini tam olarak tespit edebildiği ve katılımcıların anket sorularına doğru ve samimi cevaplar verdiği varsayılmıştır. Araştırma, Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği ile Problem Çözme Envanteri’nde yer alan ifadelere bildirilen görüşler ile çalışmaya dâhil olan 284 katılımcının görüşleri ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Zekâ ve Zekâ Türleri

İnsanı diğer canlılardan ayıran en belirgin özellik ve insanın yaşadığı topluma uyumunu sağlayan zekâ kavramı hakkında yapılan birden çok tanım vardır. Eğitim bilimcileri zekâyı öğrenmek olarak tanımlarken; biyologlar çevreye uyum sağlama, psikologlar muhakeme yaparak sonuca ulaşma ve çözüm bulma, bilgisayar mühendisleri ise zekâyı bilgi işleme yeteneği olarak tanımlamaktadır (Armstrong, 2000; Okutan, Dursun ve Baş, 2016: 1392). Öktem'e (2001: 184) göre ise, zekâ kavramı, kişinin yaşam koşullarına rahatlıkla uyum sağlayabilmesi için sorunlara çözüm bulabilme yeteneğidir. Zekâ, kişinin çevreye uyumlu tepki vermesinin yanı sıra, mantıklı ve soyut bir biçimde düşünebilme yeteneği olarak da tanımlanabilir (Baymur, 1994: 6).

Zekâ ile ilgili yapılan birçok araştırmada birden çok zekâ kuramının olduğu ön plana çıkmaktadır. Bu kuramlar arasında en dikkat çeken kuram Gardner'in (1983) çoklu zekâ kuramıdır. Gardner zekâ kavramını, "bireyin gerçek hayatta karşılaştığı problemleri çözebilme, çözmek için yeni problem oluşturma ve bireyin kendi kültüründe değer bulan bir şeyi yapma ya da bir hizmeti sunma yeteneği" olarak tanımlamaktadır (Gardner, 1983: 2).

Zekâ tek başına bir olgu değildir. Zekâ dendiğinde akla gelen bilişsel zekâdan farklı olarak başka yetenekler bütününden oluşmaktadır (Armstrong, 2003: 12). İnsanların, çevrelerinden öğrendikleri ve tekrarladıkları bilgilere göre zaman içinde oluşan bilişsel zekâdan (IQ) farklı olarak başka yeteneklerinin de olduğunu farklı zekâ kavramları ile vurgulayan Howard Gardner, (1983) *Frames of Mind* (Zihin Çerçevesi) adlı kitabıyla çoklu zekâ kuramını açıklamıştır. Kendinden önce ağırlıklı olarak bilişsel zekâ üzerine fikirlerini inşa eden teorisyenlerin aksine Gardner, eserinde bilişsel zekâ dışında da insanlarda başka becerilere dayalı zekâ türlerine sahip olduğunu öne sürmüştür (Gardner, 1983). Zekânın tek bir yapıdan

meydana gelmediğini, insanların başka zekâlara da sahip olduğunu ve bu zekâların geliştirilebileceğini belirten Gardner, çoklu zekâ kuramını ise 1993 yılında “*Multiple Intelligences*” (Çoklu Zekâ) kitabıyla açıklamıştır.

‘Frames of Mind’ adlı kitabıyla zekâ alanında ses getiren Howard Gardner tarafından ortaya atılan ve geliştirilen zekâ türleri, sözel, müziksel, mantıksal, görsel, bedensel, kişilerarası ve içsel olmak üzere yedi türdedir (Gardner, 1983). İnsanların dokuz zekâ türüne sahip olduğunu ileri süren Gardner (1983), 1995 yılında sekizinci zekâ türü olarak doğa zekâsını, 1999 yılında varoluşçu zekâyı da literatüre ekleyerek bu zekâyı dokuzuncu zekâ türü olarak belirtmiştir (Gürel ve Tat, 2010: 349; Baş, Dursun ve Okutan, 2016: 1392). Bu zekâ türleri aşağıdaki şekilde açıklanabilir.

- a) *Sözel veya dilsel zekâ*, sözcüklerin yazılı ve sözlü olarak doğru ve etkin bir şekilde kullanma yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Gardner, 1983). Sözel zekâsı yüksek olan bireyler dinleme, yorumlama ve hatırlama gibi özelliklerini daha etkin kullanırlar. Özellikle iletişim alanlarında sözel zekâları diğer kişilere göre daha gelişmiştir. Bu zekâ türü, genellikle avukatlar, spikerler, şairler, yazarlar gibi meslek alanlarında çalışanlarda daha fazla ortaya çıkmaktadır (Armstrong, 2009: 6).
- b) *Bedensel zekâ*, fiziksel hareketlerini başarılı bir şekilde hem kontrol edip hem de başarıyla uygulayabilen bireylerin kullandığı zekâ türüdür ve Gardner’a göre bu zekâ türü, problem çözme sırasında bir fikir ortaya koyarken ve bedenini kullanırken duygu ve düşüncelerini ifade etme yeteneğidir. Bu zekâ türü, bireyin denge, güç, esneklik, el becerisi, hız ve koordinasyon gibi becerilerini kapsamaktadır. Bu bağlamda bir heykeltıraş ya da mekanik ustasının mesleğini yaparken elini maharetle kullanması bu zekâ tanımına ait görülebilirken, beden dili olarak adlandırdığımız işaret ve mimikleri başarılı yaparak insanların duygu ve düşüncelerine etki edebilmek de aynı zekâ türüne aittir (Armstrong, 2009: 7).
- c) *Görsel zekâ*, kişilerin gördükleri nesnelere doğru ve tam bir şekilde algılayabilmelerini ve bu kişilerin algıladıklarını görsel olarak açıklayabilme yeteğine sahip olmaları olarak tanımlanmaktadır (Green ve diğerleri, 2005: 354). Bu tür zekâsı gelişmiş olan bireyler, gördükleri bir mekândaki renklerin, çizgi ve şekillerin, yapıların mekânla uyumuna karşı oldukça

hassastırlar. Grafik tasarımcıları, cerrahlar, harita mühendisleri, mucitler ve mimarlar görsel zekâyâ sahip olan meslek gruplarında yer alırlar (Armstrong, 2009:7).

- d) *Müziksel zekâyâ*, sahip olan bireyler dışarıdan gelen seslere karşı çok hassaslardır ve müzik, melodi ve ses rengine karşı duyarlıdırlar. Bu zekâ türüne sahip kişiler dinledikleri müziklerin seslerini değiştirme, ayırma ve üretme yeteneğine sahip kişilerdir. Müzisyen, şarkıcı gibi meslek alanlarında bu zekâ seviyesi yüksektir (Moran ve diğerleri, 2006: 27).
- e) *Mantıksal zekâ*, bireylerin mantıklarını ustaca kullanabilmeleri ve rakamları sınıflandırma, akıl yürütme, hesaplama ve deneme yoluyla anlayabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Armstrong, 2009: 6). Bu zekâyı yoğunlukla kullanan meslek grupları, bilim insanları, matematikçiler, bilgisayar programcıları ve istatistikçilerdir (Moran ve diğerleri, 2006: 27).
- f) *İçsel zekâ*, bireylerin kendilerinin farkına varabilme, kendi duygu ve düşüncelerini anlayabilmeleri olarak ifade edilmektedir Ayrıca kendi hayatını yöneterek ileriye dönük planlar yaparak; kendisinde fark ettiği huyları, zevkleri, yetenekleri tanıyarak, bu kazandığı özellikleri başkalarıyla paylaşabilme yeteneği olarak da belirtilebilir. Terapistler ya da şamanlar, bu zekâyı kullanan meslek grupları arasındadır (Armstrong, 2009: 8).
- g) *Doğacı zekâ* yeteneğine sahip olan bireyler, doğaya ve çevreye duyarlı olabilen bireylerdir. Bu zekâyâ sahip bireyler, çevresindeki hayvan, bitki topluluğunu tanıyabilme ve onlarla güzel bir şekilde ilgilenebilme yeteneğine sahiptirler. Bu zekâyı kullanan meslek gruplarına örnek meslekler arasında biyolog, veteriner, zoolog gibi meslek mensupları yer almaktadır (Green ve diğerleri, 2005: 355).
- h) *Varoluşçu zekâ* türüne sahip olan bireyler, dünyanın varlığı ve kökeni gibi varlık felsefesine dair sorular sorabilen, bu konularda derin düşünebilme yeteneğine sahiplerdir (Gardner, 1999: 69). Filozoflar varoluşçu zekâ türüne örnek bir meslek ya da uğraş grubu olarak gösterilebilirler. Varoluşçu zekâyâ sahip olan bireyler, “Biz kimiz?”, “Nereden geliyoruz?”, “İnsanlığı nasıl bir gelecek bekliyor?”, “Niçin var olduk?”, “Hayatın, aşkın ve ölümün anlamı

ne?”, “Doğa ve Tanrıyla aramızdaki bağı anlamı ne?” gibi sorulara cevap bulmaya çalışırlar (Gardner, 1999: 54).

- i) *Kişilerarası zekâ*, bireyin karşısındaki kişinin duygularını ve ruh hallerini algılayabilme, analiz etme ve onlara karşı empati kurarak karşısındakine rehberlik edebilme yeteneğidir. Öğretmenler, dernek kurucuları, idareciler, politikacılar gibi mesleklerde bu zekâ çeşidi önemlidir (Armstrong, 2009: 7; Moran ve diğerleri, 2006: 27).

Gardner öncülüğündeki sosyal bilimcilerin farklı uğraş alanlarına göre tanımladıkları bu zekâ türlerinin tamamı, sosyal ilişkilerde kullanılması ve kişinin toplum ile ilişkilerini belirlemesi anlamında sosyal zekânın alt parçaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Tanımlarda da bahsedildiği üzere sosyal zekâyâ ait her farklı alt zekâ türü, bir başka mesleğin icrasında önem kazanmaktadır ve adı geçen mesleklerin neredeyse tamamı da bireyin toplumla doğrudan ve çoklu ilişki kurduğu mesleklerdir.

2.2. Sosyal Zekâ

2.2.1. Sosyal Zekâ Kavramı

Edward Thorndike (1920) sosyal zekâ kavramını, “insan ilişkilerinde akıllıca davranmak” olarak tanımlamaktadır. Burada akıllıca olarak adlandırılan davranış biçimi, insanların duygu ve düşüncelerini doğru analiz edebilme, olayların sebep ve sonuçlarını kestirerek ileride yaşanabilecekleri sezebilme, kişilerin yaşanacaklara verecekleri muhtemel tepkileri isabetli gözlemleyerek olayları yönetme ve yönlendirebilme yeteneğidir. Bu bağlamda insanları iyi idare edebilen ve özellikle de başarıyla kriz yöneten kişilerin sosyal zekâlarının yüksek olduğu anlaşılabilir (Thorndike, 1920: 228). Fred Moss ve Thelma Hunt (1927) ise sosyal zekâyı “insanlarla geçinme ve işbirliği yapabilme” olarak tanımlamıştır. Aynı tanım üzerinden yola çıkan Philip Ewart Vernon (1933), yukarıdaki tanımlara ayrıca geçinilebilirlik; yani kişinin yanındakilerle rahat ilişki kurabilme; karşısındaki kişinin özelliklerini ya da yaşanan bir durumu çözebilme, ayrıca grup içinden ya da dışından gelebilecek bir müdahaleye de duyarlılık özelliklerini de eklemiştir (Goleman, 2006: 16). Wedeck (1947), sosyal zekâyı insanların duygularını, kişiliklerini, tepkilerini ve genel ruh hâllerini isabetle çözebilme olarak aktarmıştır (Goleman, 2006: 17). Moss ve Hunt’un (1927) tanımına başvuran Karl Albrecht (2006) sosyal zekâyı

tanımlarken aynı zamanda bu zekânın “işbirliği yapmaya ikna etme sanatı ya da yeteneği” olduğunu vurgulamıştır (Somazo, 1990: 31). Hazırladığı sosyal zekâ ölçekleri ile tanınan David Weschler (1958) sosyal zekânın bir insanın genel zekâsı içerisindeki rolünü, toplam zekânın bir parçası olarak ele almıştır (Goleman, 2006: 17). Daniel Goleman (2006) ise Weschler’in aksine sosyal zekâyı genel zekâdan bağımsız bir yapı olarak görmüş, ona zekânın bir bölümü muamelesi yapmak yerine sosyal zekâyı genel zekâdan farklı kılacak bir tanımlama ihtiyacını belirtmiştir.

Walker ve Foley’in (1973) tüm bu tanımlardan yola çıkarak en kapsamlı şekilde listeledikleri sosyal zekânın belirtileri, karşıdaki insanla ilgilenme eğilimi, karşıdakinin düşünce ve niyetlerini çözme yeteneği ve karşıdakinin duygu, karakter ve muhtemel güdülerine ilişkin isabetli yargılar üretebilme yeteneğidir (Goleman, 2006: 19). Sosyal zekâ ile ilgili tüm bu tanımların etkisiyle Herbert Marlowe (1986) sosyal zekâyı dair aşağıda belirtilen beş alternatif tanım sıralamaktadır:

- Karşısındaki kişiyi hedef seçip, o hedefe yönelik etkin hareket etme yetisi
- Kendine yeterlilik beklentisi
- Pozitif motivasyon sağlayabilecek davranışlarda bulunma yetisi
- Bireyi sosyalleştirecek davranışlarda bulunma yetisi
- Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal hareket motiflerinde görülebilecek kişilik özelliği

Sonraki dönemlerde Howard Gardner (1983: 32), sosyal zekâyı daha çok bir takım çalışmasında ortaya çıkabilecek bir kişiden diğer kişiye aktarılan bilgeliğin şeklinde betimlemiştir. Gardner’ın teorik çerçevesine göre kişinin sosyal zekâsının boyutu ancak onun diğer bireylerle olan etkileşimi içinde incelenebilmektedir. Son olarak Cantor ve Kihlstrom (1989: 25) sosyal zekâ kavramına farklı bir yorum getirerek, İngilizce’de hem zekâ hem de istihbarat anlamına gelen *intelligence* kelimesinin ikinci anlamı üzerine yoğunlaşmışlardır. Bu yoruma göre sosyal zekâ ile tanımlanan yetenek, kişilerin çevrelerindeki diğer insanların durumları konusunda bilgi alabilme, onların duygu ve düşüncelerinden haberdar olarak buna göre hareket edebilme yetenekleridir.

Kişiler toplumdaki olay ve ilişkilere uyum sağlayabilmek adına kendilerine yardımcı olacak bilgileri çevrelerindeki kişileri gözlemleyerek toplarlar. Bir amaç

belirlemek, amaca uygun bir plan yapmak, bu plan dâhilindeki davranışları belirlemek için de doğru verileri seçmek ve isabetli yorumlamak, böylelikle karşıdaki kişiler hakkında gereken bilgi ve uyulması gereken davranışları seçmek ve yerine getirmek şeklinde anlatılan süreçte Cantor ve Kihlström'e (1989: 45) göre bir "üst biliş" bulunmakta ve bu üst biliş sosyal zekânın bir bölümünü teşkil etmektedir. Buna göre bireylerin bilişsel birikimi ve hayata dair daha önceden biriktirdikleri bilgiler, onların sosyal zekâ seviyelerini de belirler. Sosyal alanda bireyin yaşadığı tecrübeler, onun bilişinin bir parçası olduğu için sosyal zekâ da bu bilişsel birikimden etkilenir (Cantor ve Kihlström, 1989:47).

Cantor ve Kihlström'ün bilişsel açıklamasına Goleman (2006) ileride kendi yapacağı çalışmalarda karşı çıkacaktır. Goleman'a göre (2006), sosyal zekâyı bilişle sınırlandırmak, bunu yalnızca kişiler arasındaki güç ilişkisine indirgemek, duygular gibi insani özellikleri yok saymak anlamına gelecektir ki, böyle bir durumda herhangi bir bireyin bilişsel eğitimi son derece rahat ve mekanik şekilde yürütülebilecektir. Ayrıca kişilerin bilişsel yapıları dışındaki güdü ve hislerinin de sosyal zekâ içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna göre, bir bireyin karşısındaki kişiye yakınlık duyması ya da ondan cinsel olarak hoşlanması bilişsel değil biyolojik faktörlerle açıklanabilecek bir olgudur ve sosyal zekâ içerisinde bunların görmezden gelinmemesi gerekir (Goleman, 2006: 37). Yalnızca bilişsel bir bakış ile sosyal zekâyı tanımlamak, iki beyin arasındaki dalgalar yoluyla kurulacak ya da başka biyolojik etkileşimlere dayanan ilişkileri görmezden gelmek anlamına gelecektir. (Goleman, 2006: 40).

Sosyal zekâ ile ilgili tüm tanımlar incelendiğinde görülecektir ki sosyal zekâ olarak anılan yetinin temelini belli verileri okuma, bilgilenme ve bilgilendirmeye dayandığı anlaşılabilir. Ayrıca birçok farklı bilim insanı sosyal zekânın farklı boyut ve işlevlerine odaklandığı için sosyal zekânın çok boyutluluğu da ortak kabul gören bir fikir olarak karşımıza çıkmaktadır (Marlowe, 1986: 52).

2.2.2. Sosyal Zekâ Modelleri

2.2.2.1. Sosyal Zekâ ile ilgili Geliştirilen İlk Modeller

Sosyal zekâ ile ilgili ilk model Marlowe (1986) tarafından geliştirilmiştir. Literatürde yaygın olarak kullanılan Silvera ve diğerlerinin (2001) modeli için de

ileride temel oluşturacak olan modelde, Marlowe (1986) çok boyutlu bir model kurmuş ve sosyal ilgi (karşdakine ilgi duyma), sosyal ilişkide yeterlilik, empati ve sosyal performans şeklinde dört boyutta sosyal zekâyı incelemiştir. Fakat Marlowe tarafından geliştirilen modelde davranışsal süreçlerden çok yeterlilik konusunun vurgulandığı görülebilir. Silvera ve diğerleri (2001) sosyal zekâyı üç boyutta incelerken, süreçleri herkesin gerçekleştirebileceği gibi bir yaklaşım anlaşılmaktadır. Fakat Marlowe'un ayırdığı boyutlarda empati ve karşdakine ilgi gösterebilme gibi her bireyin eşit düzeyde sahip olmadığı beceriler de dikkat çekmektedir (Marlowe, 1986:57).

Sosyal zekâ ile ilgili geliştirilen bir diğer model Kozmitzki ve John (1993) tarafından geliştirilmiş ve sosyal zekânın alt boyutları daha da genişletilerek yedi farklı başlıkta ele almıştır. Bu başlıklar aşağıda belirtilmektedir:

- Karşdakinin ruh hâlini algılayabilme,
- Karşdakiyle ilişki kurma konusundaki genel beceri,
- Topluluk kurallarını algılama, öğrenme ve bilme
- Belirsiz bir sosyal ortamda sezgi ve duyarlılığa sahip olma,
- Karşdakini manipüle edebilme becerisi,
- “Bir kişinin kendini karşısındaki kişinin yerine koyarak, olaylara onun bakış açısı ile bakması ve o kişinin duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlaması ve bu durumu iletmesi süreci” (Dökmen, 1994) olarak tanımlanan empati
- Ortama uyum.

Bu model de Marlowe (1986) modelinde olduğu gibi performansa dayalı olarak sosyal zekâ başlıkları belirlenmekte, hatta becerileri çeşitlendirilmektedir. Diğer modellerden farklı olarak manipülasyonun burada bir sosyal zekâ becerisi olarak değerlendirildiği görülmektedir. Burada insanları doğrudan gözlemlenebilen bir gerçeğin yardımıyla ikna etmenin dışında onların düşüncelerini gerçekte var olmayan kanıtlarla yanıltmak ve olmayan bir şeye inandırmak, düşüncelerini bu şekilde etkilemek de bir sosyal zekâ becerisidir (Kozmitzki ve John, 1993: 14).

Jordan Silberman (2000) ise, geliştirdiği modelde sosyal zekâ becerilerinin sayısını sekiz başlıkta incelemektedir. Bu başlıklar aşağıda belirtilmektedir.

- Karşıdakini anlama,
- Karşıdakine duygu ve düşüncelerini açıklıkla aktarabilme,
- İhtiyaçları dile getirme,
- Karşıdakine geri bildirim verme ve alma,
- Karşıdakini etkileme, ikna etme, cesaretlendirme,
- Kriz durumlarında yaratıcı çözümler üretme,
- Takım çalışmasına yatkınlık,
- İlişkiler çıkmaza girdiği zaman idare edebilme.

Tony Buzan'ın (2002), Silberman (2000) modeli ile benzerlikler gösteren modelinde sosyal zekâ sekiz ayrı boyutuyla tanımlanmaktadır. Buzan (2002) tarafından geliştirilen modelde manipülasyon ayrı bir başlık olarak karşımıza çıkmamaktadır. Burada ortamdaki durum ve bilgiden bağımsız olarak ikna mekanizmasının manipülatif iknayı da içerdiği düşünülebilir.

- Karşıdakinden gelen mesajlara bakarak onu okuyabilme,
- Karşıdakini dikkatli dinleyebilme,
- Yeni ortamlarda sosyalleşebilme,
- Karşıdakileri etkileyebilme,
- Sosyal ortamda baskın ve etkileyici rol alma / popüler olma
- Müzakere,
- İkna,
- Sosyal ortamlara uyum

2.2.3. Silvera ve Diğerleri (2001) - Tromso Ölçeği

Silvera, Martinussen ve Dahl'ın (2001) ortaya koyduğu çalışma, sosyal zekâyâ dair çalışmalar içerisindeki dört ihtiyaca cevap vermek amacındadır. İlk olarak deneysel çalışmalarda kullanılabilecek bir sosyal zekâ tanımı geliştirmeyi amaçlayan yazarlar, daha önceki tanımlardan farklı olarak akademik zekâ ya da sözel yetenek gibi kavramlardan bağımsız bir tanım yapma gayesindedir. Yazarların ikinci cevap vermek istedikleri sorunsal, sosyal zekânın boyutları ve bilişselliğin mi yoksa davranışsallığın mı sosyal zekâ üzerinde ağır bastığı tartışmasıdır (Silvera ve diğerleri, 2001: 156). Silvera ve diğerlerinin (2001) çalışması da sosyal zekânın hem insanları anlamaya dayalı bilişsel boyutunun hem de olayları ve kişileri idare etmeye

dayanan davranışsal boyutunun altının çizildiği çok boyutlu bir perspektifi desteklemektedir. Üçüncü tartışma konusu, kişinin toplam zekâsı içerisinde sosyal zekânın bunun bir parçası mı olduğu, yoksa başlı başına bir yapı mı olduğu tartışmasıdır. Son olarak sosyal zekânın yapısına ve ölçümüne ilişkin tartışmalar ele alınmıştır (Silvera ve diğerleri, 2001: 158). Silvera ve diğerlerinin (2001) modelinde sosyal zekânın, bilgi alma süreci, çevreye farkındalık ve sosyal ilişki kurma becerisi olmak üzere üç boyutu tanımlanmıştır.

Sosyal bilgi süreci, kişinin gördüğü fiziksel belirtilerden, ses ve işaretlerden karşıdakinin duygularını ve düşüncelerini çözmeye, onun konuşma ya da beden diliyle verdiği mesajları yorumlama ve tahmin etme yeteneğidir. Sosyal farkındalık boyutu, kişinin bulunduğu çevrenin şartlarını ve burada yer alan insanların özelliklerini, topluluğun beklentilerini bir bütün olarak ele alabilmesi ve ortama uygun şekilde davranma yeteneğidir. Sosyal ilişki kurma becerisi ise; bireyin, içinde bulunmadığı bir ortama dışarıdan girişi ya da tanımadığı birisiyle başarılı bir sosyal ilişki inşa edebilme becerisi, ayrıca kişileri ve ortamları kolayca idare edebilmesi, hatta gerektiğinde krizleri yönetebilmesi, onun sosyal ilişki kurma becerisi anlamındaki başarısını göstermektedir (Silvera ve diğerleri, 2001: 160).

2.2.3.1. Goleman (2006) Modeli

Daniel Goleman'a göre sosyal zekâ iki ana başlıkta toplanan farklı unsurlardan oluşmaktadır (2006). Kişinin bilişsel becerilerini kapsayan kısım Sosyal Farkındalık, davranışsal becerileri kapsayan kısım ise Sosyal Beceridir (Goleman, 2006: 110). Tıpkı Silvera ve diğerleri (2001) gibi Goleman da algı, öğrenme, yorumlama gibi süreçleri içeren bilişselliği sosyal zekânın ayrı bir boyutu olarak değerlendirmekte, fakat farkındalık ile bilişi birbirinden farklı değerlendirmemekte, bilme ve anlama süreçlerini de farkındalığın içinde değerlendirmektedir (Goleman, 2006: 111).

Sosyal farkındalık, empati, empatik isabet, uyum ve sosyal biliş boyutlarından oluşmaktadır. Goleman'ın (2006) tanımları arasında empati ve uyumu ayırırken, empatinin kişinin daha çok kendi ile alakalı ve karşıdakini okumaya yönelik becerisi (empatik isabet de karşıdakinin niyetini doğru okumak anlamına gelir); uyumun ise iki kişinin ya da bir ortamdaki insanların tümünün her birinin birbirlerini anlayarak uygun tepkiler vermesi olarak ayrılması gerekmektedir.

Empatide bir kişinin diğeri dinleme becerisi söz konusuken uyumda herkesin birbirini dinleme pratiğı önem kazanmaktadır (Dökmen, 1994).

Sosyal biliş ise Silvera ve diğeri (2001) modelinde tanımlanana benzer, ama farkındalığın bir parçası olacak biçimde kişilerin içinde buldukları ortamı, topluluğı ve hatta toplumu anlayabilme, onun dinamiklerini ve kurallarını çözebilme yetenekleri olarak tanımlanmıştır. Kişi sosyal biliş sürecinde topluluk ya da toplumun kendisinden neler beklediğini, uyum sağlayabilmek için neler yapması gerektiğini anlamaya ve öğrenmeye çalışır. Özellikle kültürel kodlar ve gelenekler, biliş süreciyle öğrenilir ve farklı kültürlerden insanların birbirleri ile anında empati kurması hemen beklenemeyebilir. Kültürel kodlar her zaman doğrudan sözlü bir şekilde anlatılmadıkları için, kişilerin bilişsel becerileri devreye girer ve sosyal zekâsı üstün olan bireyler, farklı bir kültüre mensup kişinin sözlü olmayan hareketli işaretlerinden bile anlam çıkararak uyum sağlayabilir (Goleman, 2006: 33). Yukarıda da bahsedildiğı üzere Weschler (1939), Cantor ve Kihlström (1989) gibi yazarlar sosyal biliş sosyal zekânın temeline koymakta, hatta bunun tek boyutu olarak kabul etmektedir. Goleman (2006), onlara karşı bilişin tek başına yeterli olmadığı ve rasyonel akıl dışında da insanların bazı alt yollarla karşıdakiyle ilişki kurabildiklerini vurgulamıştır. Şöyle ki, bir kültürün özelliklerini tamamen bilmek, o kültüre uyum sağlamaya yeterli olmayabilir. Bilgisi yüksek ama sezgileri zayıf olan, ya da biyolojik olarak vücudunun çevreyi algılama yetisi çok yüksek olmayan birisi, karşıdaki kişiyle çok mükemmel bir ilişki kuramayabilir. Bilgiye, bilişsel altyapıya sahip olmak kadar, vücudunu kontrol edebilmek, soğukkanlı şekilde düşünebilmek ve dikkatli şekilde çevreyi okuyabilmek de önemlidir (Goleman, 2006: 35).

Goleman'ın sınıflandırdığı sosyal beceriler aşağıda yer almaktadır (2006: 115):

- a) Eş zamanlılık (senkronizasyon) – karşıdaki ile aynı anda hareket edebilme
- b) Benliğin ifadesi – karşıdakine varlığını ve düşüncelerini kabul ettirebilme
- c) Nüfuz / Etki – karşıdakinin düşünce ve hareketlerini yönlendirebilme
- d) İlgi – karşıdakine kendisini dinletebilme

Bu dört başlıkta belirtilen beceriler, bireyin ilişki kurma konusundaki fiziksel yetenekleri ile ilgilidir. Eş zamanlılık kişinin refleksleriyle ve vücudunun sinir sisteminden başlayarak etkilere tepki verebilme hızıyla ilgilidir ve refleksleri daha

güçlü olan gençlerde daha yüksek olması beklenebilir. Yine benliğin ifadesinde, kişinin kendini anlatma şeklinin ve zamanlamasının doğru yapılmasında, kişinin soğukkanlılığı ve sabrı söz konusudur ki, bu da biyolojik faktörlerle doğrudan alakalıdır. Duyguların dışavurumu sürecinde vücudun genel durumu ya da hormonlar kişinin davranışları üzerinde baskı yaratabilir. Burada kişinin bedenini kontrol edebilme yeteneği onun sosyal ilişkideki başarısını belirler. Aynı şekilde, fiziksel özellikler ve vücudun etkili kullanımı, nüfuz/etki bırakma konusunda önemli bir işlev görerek kişiler arasındaki sosyal ilişkinin sonucunu etkileyebilir. Fiziksel gücü etkili ve yeterli kullanmak kişilerin iknasını mümkün kılarken güç kullanımını abartmak, istenilen sonuca tam ters bir durumun yaşanmasına yol açabilir. O yüzden vücut hareketlerinin doğru ve yerinde kullanımı nüfuz bırakma konusunda doğrudan etkilidir (Goleman, 2006: 147).

2.2.3.2. Albrecht (2006)Modeli:

Son olarak Karl Albrecht'in (2006) modelinde, birbirleriyle ilişki içerisinde olan farklı becerilerden bahsedilmektedir. Goleman (2006) tarafından bahsedilen alt yol, yani bilişsel yetenekleri kolaylaştıran ama biliş sürecinin dışında olan kişinin sezgileri ya da diğer bireylere kıyasla daha güçlü bir algılama yetisine sahip olması gibi biyolojik avantajların, Albrecht'in modelinde daha da ön planda olduğu görülmektedir ki, Albrecht sosyal zekâ seviyesi yüksek ve sosyal ilişkilerde yetenekli bireyleri özellikle alt yollardaki başarılarıyla tanımlar. Alt yol, Goleman'a göre dışarıdan gelen verinin beyne ilk girdiği talamustan duygusal hafızanın merkezi olan amigdala bölümüne aktarım sürecinde ortaya çıkar (2006: 77). Bir başka deyişle karşıdaki işaretleri algılayan kişi, beynin duyguların oluşumundan sorumlu olan bölümünde bu işaretleri akıl yürütme sürecinden bağımsız yorumlayarak tepki verir. Kişinin sözsüz işaretleri ve ipuçlarını daha dikkatli şekilde algılayıp yorumlaması ve onlara anında, yerinde tepkiler vermesi o kişinin sosyal zekâsının isabetli bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Albrecht, 2006: 26). Düşük bir sosyal zekâ ve bunun üzerinden kurulan sağlıklı ilişki, Albrecht tarafından zehirleyici, sağlıklı kurulan bir ilişki ise kişilere katkı sağlaması bağlamında besleyici olarak değerlendirilmektedir (2006: 24). Albrecht'in modeli daha çok davranışsal temellidir ve kişilerin kendi gerçeklik algıları üzerine yaptıkları yorumlar ve tercih ettikleri davranış biçimlerine göre onların sosyal zekâlarını yorumlar. Fakat kişi, en bilinçli olduğunu düşündüğü anda bile bilinçaltı baskılarla hareket edebilmektedir. Buna

göre Albrecht, beş kriter sıralamaktadır (2006: 42): Bu kriterler; *durum bilinci* (*sosyal radar*) – karşıdakinin mesajları doğru okuma becerisi; *duruş* – fiziksel hareketleri, sesi, davranışları etkili kullanma becerisi; *içtenlik* – güvenilir olma mesajını verme becerisi; *açıklık* – kendini doğru ifade edebilme, açıklayabilme becerisi; ve *empati* – karşıdakini anladığını ona yansıtabilme becerisidir.

2.2.4. Sosyal Zekâ ile ilişkili diğer Zekâ Türleri

Sosyal zekâ ile ilişkili bir diğer zekâ türü kültürel zekâdır. Sosyal zekâ araştırmaları açısından henüz yeni bir konu olan kültürel zekânın basit tanımı, kişilerin farklı bir kültüre mensup insanların kültürlerine ilişkin davranışlarını rahatça çözümleyebilmeleri ve bu sayede farklı kültürlerden insanlarla rahatlıkla çalışabilmeleridir. Kültürel zekânın tanımı ilk olarak Sonn Ang ve Christopher Earley (2003) tarafından “bireyin farklı kültürden insanlarla aynı derecede başarıyla ilişki kurabilmesi ve çalışabilmesi” olarak tanımlanmıştır. Sonrasında Ang ve Van Dyne (2008) dört farklı başlık altında kültürel zekâyâ dair yetenekleri sınıflandırmışlardır. Bunlar sırasıyla motivasyonel, bilişsel, biliş ötesi ve davranışsal olarak ayrılır.

Motivasyonel yetenekler, kişinin başka kültürlerle iletişimden zevk alması (*entrensik yetenek*), başka kültürlerle iletişimden fayda sağlaması (*ekstrensik yetenek*) ve farklı kültürler karşısında etkin olabileceğini düşünmesi (*öz yeterlilik*) olarak sıralanır (Ang ve Van Dyne, 2008: 21). Bilişsel yetenekler ise kişinin diğer kültürler üzerine sahip olduğu bilgi ve tecrübeler üzerinden geliştirdikleri yeteneklerdir. Bunlar da iş yapabilme (farklı kültürlerin iktisadi ve sosyal kurallarını bilerek hareket etme), kişiler arası iletişim ve dil yetenekleri (sadece diğer kültürün dilini bilmek değil, aynı zamanda o kültürün konuşma kalıpları ve vücut dilini anlamak da bu yeteneğe girer) olarak üç grupta tanımlanmıştır (Ang ve Van Dyne, 2008: 22). Biliş ötesi olarak adlandırılan yetenek, farklı kültürlerle kurulacak ilişkide strateji belirleme üzerinedir. Strateji belirleme sürecinde ise diğer kültürlerle ilişkin farkındalık, ilişkiyi planlama ve son olarak ilişki sonrası beklentileri değerlendirip çözümlenme şeklinde üç farklı yetenek bulunmaktadır (Ang ve Van Dyne, 2008: 22). Davranışsal ya da eylemsel yetenekler, sözlü ve sözsüz olarak ikiye ayrılır. Sözlü iletişim yeteneği, o kültürün diline uygun vurgu ve tonlamaları yapmak, sözsüz ise vücut dili, jest ve mimikleri etkili kullanarak karşıdaki kültüre mensup insanı etkileyebilmektir (Ang ve Van Dyne, 2008: 23).

Siyaset konusu değerlendirildiği zaman hisler, kişisel sempati ve beğeni gibi duygular çok önemli bir rol oynadığı için sosyal zekânın duygusal zekâ ile olan ilişkisine göz atmakta fayda vardır. Birbirleri ile etkileşim içerisinde olan sosyal zekâ ile duygusal zekâ türünün hangisinin sosyal yetenekler üzerinde daha etkili olduğuna dair farklı yorumlar mevcuttur. Duyguların ortaya çıkış nedenlerini insanların sosyal ilişkilerinden bağımsız düşünebilmek çok zordur. Bu yüzden duygusal zekâ üzerine geliştirilen modeller ve bakış açılarında sosyal zekânın da yer aldığı görülmektedir. Bu nedenle, John Mayer, Peter Salovey ve David Caruso (1990) tarafından geliştirilen duygusal zekâ tanımı, “kişinin kendi ve karşısındakilerin duygularını gözlemleyip sınıflandırarak bunları davranışlarında kullanma becerisine dair bir sosyal zekâ türü” şeklindedir.

Sosyal zekâ kavramı ile iç içe olan duygusal zekâ kavramından bahsetmekte fayda vardır. Goleman (2006) tarafından duygusal zekâ, sosyal zekâ kavramına dayandırılmaktadır. Sosyal zekâ becerileriyle karşısındakini inceleyen kişinin dikkat edebileceği en temel noktalardan birisi o kişinin duyguları olarak görülebilir. Fakat duyguların incelenmesi ve karşısındakinin ağzından çıkan sözlerin istekli mi yoksa isteksiz mi çıktığının çözümlenmesi dışında, duygusal zekâ becerileri karşısındakine kendine sevdirmeyi ve sevgiye dayalı sempati üzerinden kendi söylediği sözleri karşı taraf için inanılır kılmayı da içermektedir. Bu açıdan duygusal zekânın manipülasyon ile doğrudan ilgili olduğunu ve siyaset alanında kullanılan sosyal zekâ becerileri arasında çok özel bir yere sahip olduğunu tahmin etmek zor değildir.

2.3. Problem Çözme Becerisi

2.3.1. Problem Çözme Becerisi Kavramı

Problem sözcüğünün kaynağı Grekçe’de “problema” sözcüğüdür ve problema kelimesi; meydana gelen engel anlamına gelen “proballo” sözcüğünden türetilmiştir (Sezgin, 2011: 18). Bireylerin bir amaca ya da hedefe ulaşırken karşılaştıkları zorluklarda problem olarak tanımlanmaktadır (Aksoy 2003). Problem çözme süreci kişinin engellerin üstesinden gelme ve istediği yeni duruma kavuşma sürecidir (Kalaycı, 2000: 21). Çağımızda hızla değişen teknoloji, kültürel ve ekonomik yaşam insanların yaşamlarında değişikliklere yol açmakta ve insanların bu değişikliklere uygun değişimi ve olası sorun çözme potansiyelleri oluşturmalarını zorunlu hale getirmektedir.

Problem, literatürde kişinin olağan durumdan görece daha iyi bir duruma geçmesine ket vuran engeller olarak tanımlanmaktadır. İşletme biliminde, özellikle de örgütsel davranış alanındaki çalışmalarda ise problem, özel olarak çalışma sırasında belirlenen ve ulaşılmak istenen bir hedef ile çalışanların mevcut durumları arasındaki fark olarak tanımlanabilir (Hunley ve McNamara, 2010: 37). Aynı biçimde, çalışanın ya da kurumun kendi hedeflerine ulaşma çabaları esnasında belirledikleri yolda karşılarına çıkan engeller de problem kategorisinde sınıflandırılabilir (Nezu ve D’Zurilla, 2007: 18).

Doğan Cüceloğlu’na göre problemlerin giderilmesi ilgili sorunun niteliğine ve karmaşıklığına bağlıdır. Buna göre bilişsel yeteneklerden faydalanılmasını gerektiren problemler olduğu gibi, duygusal unsurlardan ya da sosyal etkileşimlerden hareketle çözülmesi gereken problemler de mevcuttur. Kişi çoğu zaman bu unsurları birlikte kullanabilir ya da yaratıcı yaklaşım ile tamamen kendi ürettiği bir çözümle de probleme yaklaşabilir. Dolayısıyla problem çözme isteği her ne kadar refleks olarak ortaya çıkabilse de kişinin yetenekleri ve tecrübesi çözüm üretme ve problemi çözme sürecinde kilit rol oynar (Cüceloğlu, 1997: 31). Kişi bir problemle karşılaştığı zaman, o an bir çözüm önerisi üretebilir fakat bu çözümün başarısız olması durumunda hafızasına bu başarısızlığı not ederek, daha sonraki problemlerde bu metodu otomatik olarak seçenekler arasından çıkartır (Carr ve Steele, 2009: 854) Benzer problemler için uygulanan çözümlerden elde edilen tecrübe, deneme yanılma yöntemiyle kişinin edindiği birikim, zaman içerisinde kişinin problem çözme konusundaki yetkinliğini de arttıracaktır. Bu birikimler, henüz karşılaşılmayan bir problem için alternatif çözümler düşünülmesi şeklinde de geliştirilebilir. Sonuçta problem çözme eylemi yalnızca problemin var olduğu zaman dilimiyle sınırlı değildir. Heppner ve Krauskopf (1982) problemleri gidermeyi olası problemle başa çıkma şeklinde tanımlamıştır. Problem çözme işi belli aşamaları olan sistematik bir iş olarak ele alınmaktadır, fakat çözüm aşamalarının her probleme uygulanamayacağını savunan görüşler de mevcuttur (Kalaycı, 2000: 24). Bu sebeple, kişilerin problem çözme sırasında başarısız olmalarına neden olan faktörler; problem çözmeye karşı duyulan isteksizlik, çözümü etkili bir şekilde uygulayamamak, gerekli kişisel yeteneklerin eksik olması gibi durumlardır. Bununla ilgili olarak Heppner ve Petersen (1982: 67) tarafından problem çözme yeteneği, kişinin kendi problem

çözme yeteneğine güveni, yaklaşma – kaçınma ve öz-kontrol olmak üzere farklı boyutlara ayrılmıştır.

Kişinin kendi problem çözme yeteneklerine olan güveni, bir başka deyişle özgüven kişinin performansı ile doğrudan ilişkilidir. Sorun çözme anlamında kendine güveni yüksek birinin motivasyonunun da yüksek olması doğal olarak beklenebilir. Çalışma hayatında, özellikle de grup çalışması içerisindeki kişilerin özgüveni yüksek olduğu zaman bu kişilerin rol almak için daha hevesli olmaları, stres ve endişeden uzak olmaları dolayısıyla da kapasitelerini daha etkili kullanarak daha iyi çözümlere ulaştıkları gözlemlenebilir (Heppner ve Baker, 1997: 230). Yaklaşma – kaçınma boyutu, kişinin özgüven ve başka faktörlere bağlı olarak sorunlar karşısındaki hareket eğilimidir. Buna göre kişi problemle karşılaştığı zaman ya ona yaklaşır ve çözmek için gönüllü çaba sarf eder ya da problem gördüğü noktadan kaçınarak çözümü erteler ya da problem çözümünü başkalarına bırakır (Heppner ve Baker: 1997, 231). Öz-kontrol ise problemlerin yarattığı stres ve endişe sırasında kişinin kendi bedenini, tepkilerini, duygularını ve davranışlarını kontrol edebilme yeteneğidir. Bu kontrolün olmaması durumunda zekâ kapasitesi yeterli kullanılmadığı gibi problemin içerisindeki diğer kişilerin motivasyonu da olumsuz etkilenebilir (Heppner ve Baker, 1997:232). Çalışma hayatında karşılaşılan problemlerde kendilerini dikkatlice kontrol eden, bu nedenle de soğukkanlı olarak kabul edilen kişilerin problem çözme kapasitelerinin daha güçlü olduğunu söylemek mümkündür.

2.3.2. Problem Çözme Alanında Yapılan Çalışmalara Tarihsel Bakış

Problem çözme kavramının hayatın birçok farklı alanını ilgilendirdiği düşünüldüğünde, bu konuda yapılan tarihsel çalışmaların da sayıca fazlalığı ve nitelik olarak çeşitliliğini tahmin etmek zor değildir. Konu esasen psikoloji bilimini ilgilendirmekte olsa da, problem çözmeye dair uğraşları içeren her alanda farklı bilim insanları çeşitli çalışmalar yürütmüştür. Daha önceki dönemlerde psikoloji alanında laboratuvar deneyleri yapılmış olsa da zaman ilerledikçe, bu deneylerin sonucunda elde edilen bulguların hayatın farklı alanlarındaki karmaşık meseleleri aydınlatma konusunda çok yetkin olmadığı anlaşılacaktır (Frensch ve Funke, 1995:4). Farklı alanlarda problem çözme yeteneklerini araştırma eğiliminin temelini ise “yaparak öğrenme” üzerine çalışmalarıyla Herbert Simon (1977) ön ayak olmuştur. Böylelikle

problem çözüme konusunda her alanda geçerli olacak genel geçerli bir kuram arayışından giderek vazgeçilmiştir (Bhaskar ve Simon, 1977).

Özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan araştırmalar sonucunda, okuma, yazma, hesap yapma, matematiksel problem çözüme, siyasal karar verme süreçleri, hukuki içtihat, mekanik problem çözüme, elektronik aygıtlar üzerinde problem çözüme, bilgisayar yetenekleri, oyun ve sosyal problem çözüme alanlarında birbirinden farklı birçok araştırma yapılmıştır (Funke ve Frensch, 1995). İşletme biliminde ve çalışma hayatında problem çözüme yetenekleri üzerine ilk yetkin çalışmayı yapan kişi de Richard K. Wagner'dir (Ansell ve diğerleri, 2017: 204). Avrupa'da ise Büyük Britanya'da Donald Broadbent'in öncülüğünde ve Almanya'da Dietrich Dörner öncülüğünde iki farklı yaklaşım ortaya çıkmıştır. Bu iki yaklaşım, bilgisayar ortamında hazırlanan problemler yardımıyla deneklerin hayatın farklı alanlarındaki problemleri çözüme konusundaki becerilerini incelerken birincisinde matematiksel süreçlerle biliş süreçleri birbirinden bağımsız incelenmiştir. Fakat Dörner'in geliştirdiği metodolojide kişinin matematiksel problem çözüme yeteneğinin bilişsel ve sosyal yetenekleri ile birlikte incelenmesi söz konusudur (Funke ve Frensch, 1995).

Doğrudan işletme bilimi ve yönetim üzerine kuram geliştirme amacı taşıyan Wagner, kendi eserinde "işletme biliminde problem çözüme sanatı" olarak tanımladığı uğraşı, diğer kuramlardaki lineer problem çözüme yöntemlerinden ayırmaktadır. Bir başka deyişle bir çizgi hâlinde problemin ortaya çıkışı, çözüm üretilmesi ve çözüm uygulanması gibi birbirlerinin ardı sıra gelen aşamalardan oluşan bir süreç okuması Wagner'in çalışmalarında bulunmamaktadır (1991: 167 -175). Bundan çok farklı olarak çalışma hayatındaki problem çözüme süreçlerinde sürekli olarak gecikmeler, iptaller, devreye giren yeni faktörler, yeniden gözden geçirmeler ve hatta sil baştan problemi çözüme gereksinimleri devreye girebilir. Bunun nedeni, kurum ve şirket yönetimlerinde kararları alan ve uygulayan kişilerin, delillerin ve gerçeklerin tamamına sahip olmaması, bu yüzden faktörlerin tamamını bilmeden hızlı hareket etmek zorunda olmalarıdır (Ansel, Trondal ve Ogard, 2017: 204).

2.3.3. Problem Çözüme Becerisini Açıklayan Kuramlar

Bireylerin, problem çözüme yetenekleri üzerinde doğrudan çalışan iki bilim dalı psikoloji ve eğitim bilimleridir. Gerek çalışma hayatında, gerek siyasette

problemi tanımlama ve çözüm bularak uygulama eylemlerindeki aşamaları anlamak açısından kişinin bireysel pratiklerini anlamının da önemi büyüktür. Bu açıdan problem çözme konusunda yapılan bilimsel çalışmalar, üç yaklaşım etrafında toplanmaktadır. Bunlar davranışçı yaklaşım, bilişsel yaklaşım ve bilgi işleme sürecidir (Hardin, 2003).

Davranışçı (*behavioralist*) yaklaşım kapsamında, kişilerin bir problemle karşılaştıklarında iç düşünce mekanizmalarının etkisiyle değil çevrenin ve o anki şartların etkisiyle hareket ettiklerine inanılır. Bu yaklaşım, bireylerin problem çözme konusunda daha deneysel davrandıklarını, eski tecrübelerden çok o anın koşullarına göre hareket ettiklerini ortaya koymaktadır (Hardin, 2003: 226). Bunun karşısında yer alan bilişsel (*cognitive*) yaklaşımda ise kişilerin kendi zekâ ve düşünsel birikimlerini benzer problemler karşısında uyguladıkları ve hafızanın bu konuda önemli rol oynadığı aktarılmaktadır (Hardin, 2003: 227). İki modelin de özelliklerini taşıyan bilgi işleme (*information processing*) modelinde ise iç çevre ve dış çevre olarak anılan iki mekanizma verileri kaydeder ve problemi çözmek için gerekli yöntemi düşünmeye başlar. İç çevrenin içerisinde uzun ve kısa dönemli hafıza, dış çevrede ise beş duyu organı bulunmaktadır (Hardin, 2003: 229; Heppner ve Krauskopf, 1987).

İşletme bilimi içerisinde problem çözme yetenekleri konusundaki çalışmaların öncülerinden Douglas McGregor (Lang ve diğerleri, 1978: 853), bir yöneticinin işini “kendinin ve çalışanlarının tüm etkinliklerini düzenlemek, sadece beklenen değil aynı zamanda beklenmeyen olasılıkları da planlamak ve çok geniş çaptaki seçenekler arasından karar verme konusunda kendisi için en uygununu seçmek” olarak tanımlamıştır. Buradaki seçenekler ifadesinde kastedilen, yaşanan problemlerin çözümü konusundaki alternatif yollardır (Lang ve diğerleri, 1978: 854).

İşletme bilimi açısından problem çözme konusu, bir kurum ya da işletme içerisinde çalışan kişilerin problem karşısında örgütlenmesi ve problemi çözme aşamaları üzerine kurulan modellerden oluşmaktadır. Problem çözme aşamaları, farklı kuramcılar tarafından farklı aşamalara bölünmüştür. Lang ve diğerlerinin (1978) çalışmasında öncelikli olarak problem çözme süreçleri, bireysel, grup ve örgütsel problem çözme olmak üzere üç seviyede değerlendirilmektedir. İşletme

bilimi açısından kişinin problem karşısındaki bireysel yeteneğinden çok örgüt ve hiyerarşi içinde kişilerin davranışları ve problemi ekip içerisinde çözme aşamaları önem kazanır. Elbette bu durum bireysel karar verme ya da problemle baş etme pratikleri için işletme bilimi çalışmalarında herhangi bir model oluşturulmadığı anlamına gelmemektedir. Bireysel problem çözme konusunda bilişsel ve çevresel faktörleri ayrıntılı ele alan karmaşık modeller ağırlıkta olmakla birlikte, siyasette problem çözme süreçlerini daha ziyade grup seviyesi ve örgütsel seviye üzerine yazılmış modeller üzerinden okumak gerekmektedir. Siyasetin seçmenle ikili veya daha çoklu etkileşime dayanması ve partiler ya da örgütler içerisinde yapılması, siyasetçinin alanında karşılaştığı problemlerde tek başına karar almasından çok içinde bulunduğu grupla ya da örgütle hareket etmesini gerektirecektir (Kemmelmeier, 2008: 768).

Grup içerisinde problem çözme aşamalarında üç model mevcuttur. Bu konuda ilk olarak ortaya atılan Blake, Shepard ve Mouton'un (1964) modelinde birbirini lineer olarak izleyen problem çözme aşamaları mevcut olsa da, bu defa aşamaların sayısının arttığı ve aşamaların ona kadar çıktığı görülmektedir. Bu on aşama, problemin tanımı, problemin bütünüyle gözden geçirilmesi, çeşitli alternatifler geliştirilmesi, alternatiflerin tartışılması, çözüm arayışı, bulunan çözümlerin birer birer değerlendirilmesi, alternatif çözümlerin karşılaştırılması, toplu gözden geçirme, müzakere ve seçimdir (Lang ve diğerleri, 1978. 857). Delbecq, Vandeven ve Gustaffson'un (1975) "program planlama" modelinde ise problemin keşfi, bilgilerin keşfi, ön eleyici gözden geçirme, tasarım ve uygulama ve son olarak değerlendirerek gözden geçirme olmak üzere beş aşama bulunmaktadır. Yazarların "problem çözme" modelinde ise problemi tanımlama ve veri derlemeden oluşan "bulgulara ulaşma" (*fact finding*) aşaması, ile verilerin sentezlenmesi, görüntüleme ve seçim yapma bölümlerinden oluşan "değerlendirme" seçeneği bulunmaktadır.

Buna karşılık Filley ve diğerlerinin (1976) ortaya koyduğu modelde Delbecq ve diğerlerinin (1975) problem çözmenin bütün aşamalarını birbirinden ayrı süreçler olarak gören yaklaşımının aksine problem çözme aşamaları lineer bir sıralama içerisinde değildir. Filley ve diğerlerinin problem çözme aşamaları olarak tanımladığı tanımlama, bilgi arama süreci ve uzlaşmaya varma süreçleri birbirleriyle etkileşim içinde devam eder. Sürecin bu belirtilen üç aşaması, aynı zamanda

çalışanların, birbirleriyle ilişkileri, tutumları ve algıları olmak üzere tanımlanan üç faktörün de doğrudan etkisi altındadır (Lang ve diğerleri, 1978: 857). Bu modeller her ne kadar bir kurum ya da şirket içindeki çalışanlar temel alınarak yapılıyor olsa da, özellikle Filley ve diğerlerinin (1976) modeli bir grup içerisinde karar alan siyasetçilerin problem çözme yöntemlerini açıklama konusunda daha yetkin görünmektedir. Ticari bir metanın değil, algıların ve vaatlerin pazarlandığı siyasette seçmenin bilişsel özellikleri ve çevreden etkilenme potansiyeli, bir problemin çözümü sırasında siyasetçinin gidiş yolunu etkileyebilir. Siyasetçilerin karşı karşıya kaldığı değişik problemler arasında buldukları siyasi parti içindeki konumlarını sıkıntıya sokabilecek problemlerin çözümü ile seçmenlerinin karşısında yaşadığı güven kaybı gibi problemler, çözüm için farklı yöntemler gerektirebilir. (Kemmelmeyer, 2008: 768).

Bir defada çok sayıda insanın sürece dâhil olduğu örgütsel problem çözme modelleri incelendiğinde ise beş modelin temel alındığı ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi Kast ve Rosenzweig'in (1974) "planlı dönüşüm" modelidir. Bu model, iç gözlem, problemi hissetme, problem tanımı, problemin çözümünün kararlaştırılması ve uygulama şeklinde beş aşamadan oluşmaktadır (Lang ve diğerleri, 1978: 858). Yine Kast ve Rosenzweig'in "problem çözme" olarak güncelledikleri ikinci modellerinde değerlendirme, problemi hissetme, problemin tanımı, alternatifler geliştirme, alternatiflerin değerlendirilmesi, eyleme karar verilmesi, eylemin planlanması ve eylem adımları olmak üzere aşamalar geliştirilmiştir (Kast ve Rosenzweig, 1974).

Kolb, Rubin ve Maclyntre (1974) tarafından geliştirilen modelde tanımlanan aşamalar; model seçimi, gerçek ile modelin kıyaslanması, farkların kıyaslanması, alternatiflerin değerlendirilmesi bir uygulayıcı seçilmesi ve son olarak uygulayıcının kararları hayata geçirmesi aşamalarıdır. Glueck'in (1976) biraz daha basit aşamalardan oluşan modelinde değerlendirme, hedeflerin seçimi, kıyaslama, karar ve uygulama aşamaları bulunmaktadır. Johnson'un (1977) modelinde ise kadro seçimi, hedefler, politikaların analizi, kontrol analizi, liderlik analizi, üretim ilişkileri analizi ve karar verme süreci aşamaları yer almaktadır (Lang ve diğerleri, 1978: 858).

2.3.4. Siyasette Problem Çözmenin Önemi

Siyaset, toplum içerisindeki belli bireylerin toplumun yönetimi için gerekli yetkileri devralmaya dair çalışma yürütmesi ve bu yetkileri alması durumunda da var olan sorunları çözmek ve aynı zamanda kendi iktidarını korumak için yeni yollar üretmesi gibi eylemleri içermektedir. Geleneksel toplumlardan modern toplumlara kadar siyasetin en önemli işlevi toplumsal sorunları çözecek iradeyi oluşturmaktır. (Verweij ve Thompson, 2006: 11). Bu bağlamda problem çözme pratiği siyasetin içindeki en temel işlevlerden birisidir. Özellikle modern demokrasilerde, görünmeyen ve gayri resmi toplumsal bir sözleşme çerçevesinde bireyler kendilerini yönetme hakkını bazı siyasetçilere verirken onların belli sorunları çözmeye konusundaki yeteneklerine ve iradelerine güvenerek hareket ederler. Parlamentolarda görev yapacak temsilcilerin, yerel yönetimlerin ya da devlet başkanlarının halktan aldıkları destek, halkın problemlerini çözmeye karşılığında verilmektedir (Verweij ve Thompson, 2006: 11). Scott Adler ve John Wilkinson'un (2012: 28) yaptığı kapsamlı alan çalışması, problem çözme yeteneği yüksek olan siyasetçilerin sonraki seçimlerdeki başarısının yüksek seviyede olması üzerinedir. Adler ve Wilkinson (2012), Amerikan Kongresinde bulunan temsilciler ile ilgili bir araştırma yürütmüş ve kendi bölgesel sorunlarının çözümünde etkin rol oynayan, bu sorunları meclis komisyonlarında ve Kongre kürsüsünde dile getiren temsilcilerin ve senatörlerin ağırlıklı olarak bölgelerindeki desteği korudukları ve siyasi kariyerlerinde bu desteğin önemli olduğu bulgularına ulaşmışlardır.

BÖLÜM III

3.1. Yöntem

3.1.1. Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Bu çalışmada Ankara’da farklı siyasi kurumlara bağlı olarak çalışan siyasetçilerin sosyal zekâ ve problem çözme beceri düzeylerinin belirlenerek bu iki değişken arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda geliştirilen hipotezler aşağıda yer almaktadır:

H1a: Sosyal zekânın alt boyutu sosyal bilgi süreci, problem çözme becerisini olumlu yönde etkiler.

H1b: Sosyal zekânın alt boyutu sosyal beceri, problem çözme becerisini olumlu yönde etkiler.

H1c: Sosyal zekânın alt boyutu sosyal farkındalık, problem çözme becerisini olumlu yönde etkiler.

3.1.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Ankara’da bulunan siyasetçilerden (parti üyesi, belediye meclis üyesi ve siyasi olarak faaliyet gösteren kişilerden) oluşmaktadır. Araştırma örnekleme yöntemi ile seçilmiş olup, 284 kişiye anket çalışması uygulanmıştır. Araştırmanın evreninde kaç tane siyasetçi olduğu tam olarak bilinemediğinden örneklem hesaplaması, “evren sayısı belli olmayan” örneklem hesaplaması yöntemi ile aşağıda belirtildiği gibi gerçekleştirilmiştir.

$$n = \frac{t^2 pq}{d^2}$$

n = Örneklem sayısı

t = Belirli bir serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer

p = İncelenecek olayın görülme sıklığı

q = İncelenecek olayın görülmemesi sıklığı

d = Olayın görülme sıklığına göre gerçekleştirilmek istenen \pm sapma.

Evren sayısı bilinmeyen ve %90 güven aralığında \pm %5 örnekleme hatası ile istatistik tahminlerinin yapılabilmesi amacıyla en az makul örneklem sayısı **271** olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplama sonucunda seçilen örneklemin evreni temsil edebilme kabiliyetini sağlamak için 300 kişi ile anket çalışması yapılmış, **284** katılımcının verileri analiz edilebilir olduğundan; 284 katılımcıya ait veriler analiz için dikkate alınmıştır.

3.1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ölçekler Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği ile Problem Çözme envanteridir (Ek-1). Söz konusu ölçeklere ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

3.1.3.1. Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği

Silvera ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilen Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği Doğan ve Çetin (2009) tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir, Ölçekte 5'li likert tipi 21 madde ve sosyal bilgi, sosyal beceri ve sosyal farkındalık olmak üzere 3 alt boyut yer almaktadır (Tablo-1). Ölçeğin 2, 4, 5, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 20 ve 21. maddeleri ters olarak puanlanan maddelerdir.

Tablo 1. Sosyal Zekâ Ölçeği Alt Boyutları

	SOSYAL ZEKÂ	BOYUTLAR
1	Diğer insanların davranışlarını önceden tahmin edebilirim.	SOSYAL BİLGİ
2	Çoğunlukla başkalarının seçimlerini anlamanın zor olduğunu hissedirim.	SOSYAL FARKINDALIK
3	Davranışlarımın diğer insanlara ne hissettireceğini bilirim.	SOSYAL BİLGİ
4	Tanımadığım yeni insanların olduğu bir ortamda genellikle tedirginlik hissedirim.	SOSYAL BECERİ
5	İnsanlar yaptıkları şeylerle beni sık sık şaşırtırlar.	SOSYAL FARKINDALIK
6	Diğer insanların duygularını anlayabilirim.	SOSYAL BİLGİ
7	Sosyal ortamlara kolaylıkla uyum sağlarım.	SOSYAL BECERİ
8	İnsanlar açıklama yapmama fırsat vermeden bana kızarlar.	SOSYAL FARKINDALIK
9	Başkalarının isteklerini anlarım.	SOSYAL BİLGİ
10	İnsanlarla ilk tanışmada ve yeni ortamlara girme konusunda iyiyimdir.	SOSYAL BECERİ
11	Ne düşündüğümü söylediğimde insanlar genellikle benden rahatsız olmuş veya bana kızmış gibi görünürler.	SOSYAL FARKINDALIK
12	Başka insanlarla geçinebilmekte zorlanırım.	SOSYAL BECERİ
13	İnsanları tahmin edilemez bulurum.	SOSYAL FARKINDALIK
14	Bir açıklama yapmalarına gerek duymadan insanların ne yapmaya çalıştıklarını çoğunlukla anlarım.	SOSYAL BİLGİ
15	Başkalarını iyice tanımam uzun zaman alır.	SOSYAL BİLGİ
16	Farkına varmadan çoğu kez başkalarını incitirim.	SOSYAL FARKINDALIK
17	Diğer insanların davranışlarıma nasıl tepki göstereceklerini tahmin edebilirim.	SOSYAL BİLGİ
18	Yeni tanıştığım insanlarla iyi ilişkiler kurmada başarılıyım.	SOSYAL BECERİ
19	Diğer insanların yüz ifadelerinden, beden dillerinden vs. gerçekte ne demek istediklerini çoğunlukla anlarım.	SOSYAL BİLGİ
20	Başkalarıyla konuşacak güzel sohbet konuları bulmakta çoğunlukla sıkıntı çekerim.	SOSYAL BECERİ
21	Diğer insanların yaptıklarına verdikleri tepkiler beni çoğunlukla şaşırtır.	SOSYAL FARKINDALIK

3.1.3.2. Problem Çözme Envanteri

Araştırmada siyasetçilerin problem çözme becerilerinin seviyelerini tespit etmek için 35 maddeden oluşan Problem Çözme Envanteri (PÇE) kullanılmıştır. Problem Çözme Envanteri Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilmiştir.

Şahin ve Savaşır (1997) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini algılayışının nasıl olduğuna yönelik bir ölçektir. Ölçek, 35 maddeden oluşan 1-5 arası puanlanan Likert tipi ölçektir. Puanlama esnasında 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30. ve 34. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir. Problem çözme becerisi problem çözme yeteneğine güven, yaklaşma – kaçınma ve kişisel kontrol olmak üzere, 3 alt boyuttan oluşmaktadır; bu boyutlar ile ilgili maddeler Tablo 2'de belirtilmektedir.

Tablo 2. Problem Çözme Becerileri Ölçeği Alt Boyutları

PROBLEM ÇÖZME	BOYUTLAR
Bir sorunumu çözmek için kullandığım çözüm yolları başarısız ise bunların neden başarısız olduğunu araştırmam	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Zor bir sorunla karşılaştığımda ne olduğunu tam olarak belirleyebilmek için nasıl bilgi toplayacağımı uzun boylu düşünmem	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir sorunumu çözmek için gösterdiğim ilk çabalar başarısız olursa, o sorun ile başa çıkabileceğimden şüpheye düşerim	KİŞİSEL KONTROL
Bir sorunumu çözdükten sonra bu sorunu çözerken neyin işe yaradığını neyin yaramadığını ayrıntılı olarak düşünmem	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Sorunları çözme konusunda genellikle yaratıcı ve etkili çözümler üretebilirim	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Bir sorunumu çözmek için belli bir yolu denedikten sonra durur ve ortaya çıkan sonuç ile olması gerektiğini düşündüğüm sonucu karşılaştırırım	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir sorunum olduğunda onu çözebilmek için başvurabileceğim yolların hepsini düşünmeye çalışırım	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir sorunla karşılaştığımda neler hissettiğimi anlamak için duygularımı incelerim	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir sorun kafamı karıştırdığında duygu ve düşüncelerimi somut ve açıkça ifade etmeye uğraşmam	KİŞİSEL KONTROL
Başlangıçta çözümünü fark etmesem de sorunlarımın çoğunu çözme yeteneğim vardır	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Karşılaştığım sorunların çoğu, çözebileceğimden daha zor ve karmaşıktır	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Genellikle kendimle ilgili kararları verebilirim ve bu kararlardan hoşnut olurum	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Bir sorunla karşılaştığımda onu çözmek için genellikle aklıma gelen ilk yolu izlerim	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bazen durup sorunlarımın üzerinde düşünmek yerine gelişi-güzel sürüklenip giderim	KİŞİSEL KONTROL
Bir sorunla ilgili olası bir çözüm yolu üzerinde karar vermeye çalışırken seçeneklerimin başarı olasılığını tek tek değerlendirmem	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir sorunla karşılaştığımda, başka konuya geçmeden önce durur ve o sorun üzerinde düşünürüm	YAKLAŞMA – KAÇINMA

Tablo 2 devamıdır

Genellikle aklıma ilk gelen fikir doğrultusunda hareket ederim	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir karar vermeye çalışırken her seçeneğin sonuçlarını ölçer, tartar, birbirleriyle karşılaştırır, sonra karar veririm	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir sorunumu çözmek üzere plan yaparken o planı yürütebileceğime inanırım	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Belli bir çözüm planını uygulamaya koymadan önce, nasıl bir sonuç vereceğini tahmin etmeye çalışırım	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir soruna yönelik olası çözüm yollarını düşünürken çok fazla seçenek üretmem	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir sorunumu çözmeye çalışırken sıklıkla kullandığım bir yöntem; daha önce başıma gelmiş benzer sorunları düşünmektir	KİŞİSEL KONTROL
Yeterince zamanım olursa ve çaba gösterirsem, karşılaştığım sorunların çoğunu çözebileceğime inanıyorum	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Yeni bir durumla karşılaştığımda ortaya çıkabilecek sorunları çözebileceğime inancım vardır	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Bazen bir sorunu çözmek için çabaladığım halde, bir türlü esas konuya giremediğim ve gereksiz ayrıntılarla uğraştığım duygusunu yaşarım	KİŞİSEL KONTROL
Ani kararlar verir ve sonra pişmanlık duyarım	KİŞİSEL KONTROL
Yeni ve zor sorunları çözebilme yeteneğime güveniyorum	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Elimdeki seçenekleri karşılaştırırken ve karar verirken kullandığım sistematik bir yöntem vardır	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir sorunla başa çıkma yollarını düşünürken çeşitli fikirleri birleştirmeye çalışmam	KİŞİSEL KONTROL
Bir sorunla karşılaştığımda bu sorunun çıkmasında katkısı olabilecek benim dışındaki etmenleri genellikle dikkate almam	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bir konuyla karşılaştığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, durumu gözden geçirmek ve konuyla ilgili olabilecek her türlü bilgiyi dikkate almaktır	YAKLAŞMA – KAÇINMA
Bazen duygusal olarak öylesine etkilenirim ki, sorunumla başa çıkma yollarından pek çoğunu dikkate bile almam	KİŞİSEL KONTROL
Bir karar verdikten sonra, ortaya çıkan sonuç genellikle benim beklediğim sonuca uyar	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Bir sorunla karşılaştığımda, o durumla başa çıkabileceğimden genellikle pek emin değilimdir	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN
Bir sorunun farkına vardığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, sorunun tam olarak ne olduğunu anlamaya çalışmaktır	PROBLEM ÇÖZME YETENEĞİNE GÜVEN

3.1.4. Verilerin Analizi ve Güvenilirlik

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 21.0 İstatistik Programı ile analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans, ortalama, yüzde gibi tanımlayıcı istatistikler ile farklılık analizleri için Bağımsız T – Testi ile Tek Yönlü ANOVA Testi, ilişki analizi için Korelasyon, etki analizi için Regresyon Analizi uygulanmıştır.

Güvenilirlik, ölçme aracının duyarlı, birbiriyle tutarlı ve kararlı sonuçlar verebilmesi gücüdür (Karasar, 1999: 74). Sosyal Zekâ ile Problem Çözme Becerilerine dair ölçekte yer alan ifadeler için hesaplanan güvenilirlik katsayıları Tablo 3 de yer almaktadır.

Tablo 3. Ölçek İfadelerinin Güvenilirlik Analizi

	Güvenilirlik Katsayısı	Değişken Sayısı
Sosyal Zekâ	0,808	21
Sosyal Bilgi	0,747	8
Sosyal Beceri	0,698	6
Sosyal Farkındalık	0,645	7
Problem Çözme Becerileri	0,804	35

Ölçekte yer alan ifadeleri için yapılan Cronbach's Alpha analizinin neticesinde Tablo 3'te yer alan güvenilirlik katsayıları bulunmuştur. Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçek güvenilirliği aşağıdaki gibi yorumlanmaktadır (Karasar, 1999: 405);

- $0,00 \leq \alpha \leq 0,40$ Ölçek güvenilir değil
- $0,40 \leq \alpha \leq 0,60$ Ölçeğin güvenilirliği düşük
- $0,60 \leq \alpha \leq 0,80$ Ölçek oldukça güvenilir
- $0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ Ölçek yüksek derecede güvenilir

Buna göre, araştırmada kullanılan sosyal zekâ ve problem çözme becerileri ölçeklerinin oldukça güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Araştırma Katılımcıları ile ilgili Tanımlayıcı Bilgiler

Araştırma örnekleminin %53'ünü erkekler, %47'sini ise kadınlar; %34'ünü 31 – 40 yaş, %32'sini 41 – 50 yaş, %17,3'ünü 22-30 yaş ve 51 yaş üzeri katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırma katılımcılarının çoğunluğu evlidir (%72,5). Katılımcıların çoğunluğunun eğitim seviyesi yüksektir, Üniversite, Yüksek Lisans ve Doktora eğitime sahip olanların oranı %51,4 dür, ayrıca yüksekokul mezunu olanların oranı %23,2'dir. Katılımcıların sadece %1,1'i ilköğretim derecesine sahipken, %24,3 ü ise lise derecesine sahiptir (Tablo-4).

Tablo-4'de belirtildiği üzere, katılımcılarının çoğunluğunu Parti Üyeleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin %51,4'ünü Parti Üyesi, %37'sini Belediye Meclis Üyesi ve %11,6'sını Parti ve Meclis Üyesi Dışındaki Görevliler oluşturmaktadır. Katılımcılar en yüksek düzeyde siyasi partilerde görev yapanlardan oluşmaktadır. Buna göre %31,3 (89 kişi) siyasi partilerde görev yapmaktadır. Kıdem yılı 1 ile 5 arasında olan katılımcılar çoğunluktadır (%45,4).

Tablo 4. Araştırma Örneklemi ile ilgili Tanımlayıcı Bilgiler

		Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	133	46,8
	Erkek	151	53,2
Yaş	22-30 Yaş	49	17,3
	31-40 Yaş	96	33,8
	41 - 50 Yaş	90	31,7
	51 Yaş ve üzeri	49	17,3
Medeni Durum	Bekar	78	27,5
	Evli	206	72,5
Eğitim Durumu	İlköğretim	3	1,1
	Lise	69	24,3
	Yüksekokul	66	23,2
	Üniversite	117	41,2
	Yüksek Lisans	27	9,5
	Doktora	2	,7
Görev	Parti Üyesi	146	51,4
	Belediye Meclis Üyesi	105	37,0
	Parti ve Meclis Üyesi Dışındaki Görevliler	33	11,6
Görev Yeri	İlçe Belediye 1	36	12,7
	İlçe Belediye 2	38	13,4
	İlçe Belediye 3	15	5,3
	İlçe Belediye 4	9	3,2
	İlçe Belediye 5	21	7,4
	Büyükşehir Belediyesi	34	12,3
	Siyasi Parti-A	89	31,3
	Siyasi Parti-B	25	8,8
	TBMM	6	2,1
	Görev yeri belirtmeyenler	11	3,5
Kıdem Yılı	1-5 Yıl	129	45,4
	5-12 Yıl	82	28,8
	12 Yıl ve Üzeri	73	25,7

4.2. Ölçek Değerlerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların sosyal zekâ ve problem çözme becerilerine ilişkin ortalama değerler Tablo 5’te belirtilmektedir.

Tablo 5. Ölçek İfadelerinin Puan Ortalamaları

Ölçek	Ortalama	Std. Sapma
Sosyal Zekâ	3,7781	0,97344
Sosyal Bilgi	3,7847	0,96257
Sosyal Farkındalık	3,5945	1,12781
Sosyal Beceri	3,9806	0,97275
Problem Çözme Becerileri	4,0359	1,18727

Tablo-5 te görüldüğü üzere katılımcıların sosyal zekâ seviyelerinin 3,78 puan ortalamasında olduğu buna karşılık ise problem çözme becerilerinin daha yüksek 4,04 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Sosyal zekâ alt boyutları arasında sosyal beceri boyutu en yüksek düzeyde ortalamaya sahipken (3,9806), sosyal farkındalık boyutu ortalamasının 3,6 düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların sosyal zekâ ile problem çözme becerileri seviyelerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Bağımsız T – Testi ile analiz edilmiştir. Analiz neticesinde katılımcıların sosyal zekâ ile problem çözme becerileri seviyelerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$) (Tablo 6).

Tablo 6. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Cinsiyete Göre Farklılık Analizi

	Cinsiyet	n	Ort.	Std. Sapma	F	p
Sosyal Bilgi	Kadın	133	3,8083	,53157	5,508	0,529
	Erkek	151	3,7641	,63730		
Sosyal Beceri	Kadın	133	4,0150	,60388	3,085	0,418
	Erkek	151	3,9503	,72413		
Sosyal Farkındalık	Kadın	133	3,6745	,68271	2,956	0,051
	Erkek	151	3,5241	,60265		
Genel Sosyal Zekâ Düzeyi	Kadın	133	3,8228	,47804	0,121	0,136
	Erkek	151	3,7373	,48243		
Problem Çözme Düzeyi	Kadın	133	3,7205	,41208	0,595	0,223
	Erkek	151	3,6632	,37807		

Katılımcıların sosyal zekâ ile problem çözme becerileri seviyelerinin katılımcıların yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA Testi ile analiz edilmiştir. Analiz neticesinde katılımcıların sosyal zekâ sosyal farkındalık alt boyutu ile problem çözme becerilerinin yaşa göre farklılaştığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Söz konusu farklılıkların hangi yaş grupları arasındaki farklılıktan meydana geldiğini tespit etmek için yapılan post – hoc (Tukey Testi) analizine göre;

- 31 – 40 yaş aralığında olan katılımcıların sosyal farkındalık düzeyleri 51 yaş ve üzerinde olan katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksek çıkmıştır.
- 41 yaş ve üzerinde olan (41 – 50 yaş ve 51 yaş üzeri) katılımcıların problem çözme becerileri 22 – 30 yaş aralığında olan katılımcıların problem çözme becerilerinden yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 7).

Tablo 7. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Yaşa Göre Farklılık Analizi

		n	Ort.	Std. Sapma	F	p
Sosyal Bilgi	22-30 Yaş	49	3,7806	,50873	1,213	0,305
	31-40 Yaş	96	3,7344	,58889		
	41 - 50 Yaş	90	3,7639	,58102		
	51 Yaş ve üzeri	49	3,9260	,67214		
Sosyal Beceri	22-30 Yaş	49	3,9320	,75761	1,500	0,215
	31-40 Yaş	96	3,9149	,69879		
	41 - 50 Yaş	90	4,1037	,54600		
	51 Yaş ve üzeri	49	3,9320	,71599		
Sosyal Farkındalık	22-30 Yaş	49	3,5452	,68430	3,721	0,012
	31-40 Yaş	96	3,7217	,64001		
	41 - 50 Yaş	90	3,6159	,58595		
	51 Yaş ve üzeri	49	3,3557	,66376		
Genel Sosyal Zekâ Düzeyi	22-30 Yaş	49	3,7454	,48839	0,336	0,799
	31-40 Yaş	96	3,7817	,49721		
	41 - 50 Yaş	90	3,8116	,42213		
	51 Yaş ve üzeri	49	3,7376	,55081		
Problem Çözme Düzeyi	22-30 Yaş	49	3,5440	,38456	3,405	0,018
	31-40 Yaş	96	3,6807	,42848		
	41 - 50 Yaş	90	3,7368	,37838		
	51 Yaş ve üzeri	49	3,7685	,33085		

Katılımcıların sosyal zekâ ile problem çözme becerileri seviyelerinin kıdem yıllarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA Testi ile analiz edilmiştir. Analiz neticesinde katılımcıların sosyal zekâ alt boyutlarından olan sosyal farkındalık seviyeleri kıdem yıllarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Söz konusu farklılıkların hangi kıdem yılları arasında farklılık gösterdiğini tespit etmek için yapılan post – hoc (Tukey) testi neticesinde 1 – 5 yıl arasında kıdem yılına sahip olanların sosyal farkındalık seviyelerinin 12 yıl ve üzerinde kıdem yılına sahip olanlara göre anlamlı şekilde yüksek çıktığı tespit edilmiştir (Tablo 8).

Tablo 8. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Kıdem Süresine Göre Farklılık Analizi

		n	Ort.	Std. Sapma	F	p
Sosyal Bilgi	1-5 Yıl	129	3,7723	,54698	1,536	0,217
	5-12 Yıl	82	3,8720	,52004		
	12 Yıl ve Üzeri	73	3,7089	,71778		
Sosyal Beceri	1-5 Yıl	129	3,9871	,67976	0,335	0,716
	5-12 Yıl	82	4,0163	,70400		
	12 Yıl ve Üzeri	73	3,9292	,61797		
Sosyal Farkındalık	1-5 Yıl	129	3,6578	,65060	3,481	0,032
	5-12 Yıl	82	3,6463	,65570		
	12 Yıl ve Üzeri	73	3,4247	,59808		
Sosyal Zeka	1-5 Yıl	129	3,7955	,47917	2,437	0,098
	5-12 Yıl	82	3,8380	,45280		
	12 Yıl ve Üzeri	73	3,6771	,50715		
Problem Çözme Düzeyi	1-5 Yıl	129	3,6877	,42719	0,504	0,605
	5-12 Yıl	82	3,7220	,39534		
	12 Yıl ve Üzeri	73	3,6583	,33151		

Katılımcıların sosyal zeka düzeyleri ile problem çözme becerileri düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA Testi ile analiz edilmiştir (Tablo 9). Analiz neticesinde katılımcıların sosyal zeka düzeyi sosyal beceri, sosyal farkındalık alt boyutları ile genel sosyal beceri düzeyleri ve problem çözme becerilerinin eğitim durumlarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Söz konusu farklılıkların hangi eğitim düzeyleri arasındaki farklılıktan meydana geldiğini tespit etmek için yapılan post – hoc (Tukey Testi) analizine göre;

- Üniversite mezunu olan katılımcıların sosyal beceri, sosyal farkındalık ve genel sosyal zekâ düzeylerinin lise mezunu olan katılımcılara göre yüksek olduğu,
- Yüksek Lisans mezunu olan katılımcıların problem çözme becerilerinin yüksek okul mezunu olan katılımcılara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.
-

Tablo 9. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Eğitim Durumuna Göre Farklılık Analizi

		n	Ort.	Std. Sapma	F	p
Sosyal Bilgi	İlköğretim	3	3,4167	,28868	1,298	0,265
	Lise	69	3,7029	,58359		
	Yüksekokul	66	3,7519	,57575		
	Üniversite	117	3,8665	,56613		
	Yüksek Lisans	27	3,7269	,73547		
	Doktora	2	4,2500	,00000		
Sosyal Beceri	İlköğretim	3	3,6667	,16667	3,083	0,010
	Lise	69	3,7971	,68651		
	Yüksekokul	66	3,9848	,63833		
	Üniversite	117	4,1026	,63080		
	Yüksek Lisans	27	4,0247	,76754		
	Doktora	2	2,9167	,58926		
Sosyal Farkındalık	İlköğretim	3	3,7619	,91844	3,575	0,004
	Lise	69	3,3665	,66668		
	Yüksekokul	66	3,5281	,65344		
	Üniversite	117	3,7448	,60459		
	Yüksek Lisans	27	3,6349	,56913		
	Doktora	2	4,0714	,10102		
Genel Sosyal Zekâ Düzeyi	İlköğretim	3	3,6032	,40500	3,136	0,009
	Lise	69	3,6177	,44288		
	Yüksekokul	66	3,7439	,48833		
	Üniversite	117	3,8934	,47068		
	Yüksek Lisans	27	3,7813	,52568		
	Doktora	2	3,8095	,20203		
Problem Çözme Düzeyi	İlköğretim	3	3,7524	,18369	2,484	0,032
	Lise	69	3,6489	,35239		
	Yüksekokul	66	3,5740	,41585		
	Üniversite	117	3,7455	,40779		
	Yüksek Lisans	27	3,8254	,34834		
	Doktora	2	3,7714	,08081		

Katılımcıların sosyal zekâ ile problem çözme becerileri seviyelerinin katılımcıların görevlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA Testi ile analiz edilmiştir. Analiz neticesinde katılımcıların sosyal zekâ ve problem çözme becerilerinin görevlerine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$) (Tablo 10).

Tablo 10. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Katılımcıların Görevlerine Göre Farklılık Analizi

		n	Ort.	Std. Sapma	F	p
Sosyal Bilgi	Parti Üyesi	146	3,7603	,59406	0,272	0,762
	Belediye Meclis Üyesi	105	3,8060	,60719		
	Diğer	33	3,8258	,52005		
Sosyal Beceri	Parti Üyesi	146	3,9372	,66123	2,459	0,087
	Belediye Meclis Üyesi	105	4,0873	,67229		
	Diğer	33	3,8333	,67315		
Sosyal Farkındalık	Parti Üyesi	146	3,5479	,67153	1,318	0,269
	Belediye Meclis Üyesi	105	3,6122	,60535		
	Diğer	33	3,7446	,63764		
Genel Sosyal Zekâ Düzeyi	Parti Üyesi	146	3,7401	,49956	0,924	0,398
	Belediye Meclis Üyesi	105	3,8218	,46050		
	Diğer	33	3,8009	,46512		
Problem Çözme Düzeyi	Parti Üyesi	146	3,6814	,40261	0,115	0,891
	Belediye Meclis Üyesi	105	3,7048	,39714		
	Diğer	33	3,6814	,35993		

Katılımcıların sosyal zekâ ile problem çözme becerilerinin seviyelerinin görev yerlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA Testi ile analiz edilmiştir. Analiz neticesinde katılımcıların sosyal zekâ düzeyleri ve problem çözme becerilerinin görev yerlerine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$) (Tablo 11).

Tablo 11. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerilerinin Görev Yerine Göre Farklılık Analizi

		n	Ort.	Std. Sapma	F	p
Sosyal Bilgi	Siyasi Parti A	89	3,7514	,55949	0,664	0,742
	İlçe Belediye 1	36	3,7778	,59395		
	Büyükşehir Belediyesi	34	3,7393	,60053		
	Siyasi Parti B	25	3,8250	,53278		
	İlçe Belediye 2	38	3,7171	,62984		
	İlçe Belediye 3	15	3,8167	,74232		
	İlçe Belediye 4	9	3,7917	,74739		
	TBMM	6	4,2292	,45012		
	İlçe Belediye 5	21	3,9405	,40624		
Görev yeri belirtmeyenler	11	3,7750	,82454			
Sosyal Beceri	Siyasi Parti A	89	3,8539	,68157	0,819	0,599
	İlçe Belediye 1	36	4,0370	,67977		
	Büyükşehir Belediyesi	34	4,0238	,62380		
	Siyasi Parti B	25	4,0133	,41644		
	İlçe Belediye 2	38	4,0570	,62032		
	İlçe Belediye 3	15	4,0333	,90238		
	İlçe Belediye 4	9	4,2963	,73964		
	TBMM	6	3,7778	1,11886		
	İlçe Belediye 5	21	3,9762	,56590		
Görev yeri belirtmeyenler	11	4,1500	,85869			
Sosyal Farkındalık	Siyasi Parti A	89	3,5441	,63992	1,007	0,435
	İlçe Belediye 1	36	3,6587	,64999		
	Büyükşehir Belediyesi	34	3,5143	,73923		
	Siyasi Parti B	25	3,6457	,42282		
	İlçe Belediye 2	38	3,6579	,52990		
	İlçe Belediye 3	15	3,7048	,79990		
	İlçe Belediye 4	9	3,7302	,55990		
	TBMM	6	3,9286	,63084		
	İlçe Belediye 5	21	3,3265	,73282		
Görev yeri belirtmeyenler	11	3,8000	,78593			
Genel Sosyal Zekâ Düzeyi	Siyasi Parti A	89	3,7116	,48860	0,566	0,825
	İlçe Belediye 1	36	3,8122	,44012		
	Büyükşehir Belediyesi	34	3,7456	,51468		
	Siyasi Parti B	25	3,8190	,37166		
	İlçe Belediye 2	38	3,7945	,42043		
	İlçe Belediye 3	15	3,8413	,65035		
	İlçe Belediye 4	9	3,9153	,58794		
	TBMM	6	4,0000	,52683		
	İlçe Belediye 5	21	3,7460	,37716		
Görev yeri belirtmeyenler	11	3,8905	,73224			
Problem Çözme Düzeyi	Siyasi Parti A	89	3,6042	,38319	1,130	0,341
	İlçe Belediye 1	36	3,6675	,38449		
	Büyükşehir Belediyesi	34	3,7102	,37905		
	Siyasi Parti B	25	3,6743	,35138		
	İlçe Belediye 2	38	3,7586	,36206		
	İlçe Belediye 3	15	3,7371	,35096		
	İlçe Belediye 4	9	3,7778	,62430		
	TBMM	6	3,9095	,34825		
	İlçe Belediye 5	21	3,7442	,43999		
Görev yeri belirtmeyenler	11	3,8486	,51588			

Sosyal zekâ ve alt boyutları ile problem çözme becerisi arasında anlamlı ilişki olup olmadığı korelasyon analizi ile test edilmiştir. Söz konusu analiz sonucunda sosyal zekâ ve sosyal zekânın boyutları ile problem çözme becerileri arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 12). Bu ilişkilerin seviyeleri ve yönleri aşağıda belirtilmektedir:

- Sosyal zekâ ile problem çözme becerisi arasında orta seviyeli ve pozitif yönlü ilişki mevcuttur ($p < 0,05$; $r = 0,298$).
- Sosyal zekânın sosyal bilgi alt boyutu ile problem çözme becerisi arasında düşük seviyeli ve pozitif yönü ilişki mevcuttur ($p < 0,05$; $r = 0,242$).
- Sosyal zekâ sosyal beceri alt boyutu ile problem çözme becerisi arasında düşük seviyeli ve pozitif yönü ilişki mevcuttur ($p < 0,05$; $r = 0,219$).
- Sosyal zekâ sosyal farkındalık alt boyutu ile problem çözme becerisi arasında düşük seviyeli ve pozitif yönü ilişki mevcuttur ($p < 0,05$; $r = 0,173$).

Tablo 12. Sosyal Zekâ ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5	6	7	8
(1) Sosyal Bilgi Süreci	1							
(2) Sosyal Beceri	,352**	1						
(3) Sosyal Farkındalık	,194**	,236**	1					
(4) Sosyal Zekâ	,758**	,724**	,652**	1				
(5) Problem Çözme Yeteneğine Güven	,291**	,259**	,038	,281**	1			
(6) Yaklaşma Kaçınma	,080	,073	,223**	,173**	,254**	1		
(7) Kişisel Kontrol	,118	,113	,201**	,200**	,495**	,367**	1	
(8) Problem Çözme Becerisi	,242**	,219**	,173**	,298**	,847**	,683**	,722**	1

N = 284, ** $p < ,01$, * $p < ,05$

Sosyal zekânın problem çözme becerileri üzerindeki etkisini ölçmek için yapılan regresyon analizi neticesinde problem çözme becerisinde meydana gelen değişikliğin %9'unun sosyal zekâ düzeyi ile açıklanabileceği ortaya çıkmıştır ($p < 0,05$; $R^2 = 0,009$). Sosyal bilgi süreci ve sosyal beceri problem çözme becerisini pozitif etkilerken, sosyal farkındalık boyutunun problem çözme üzerinde anlamlı etkisi bulunmamaktadır (Tablo 13).

Tablo 13. Sosyal Zekânın Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken Problem Çözme Becerisi	
	β	T
Sosyal Bilgi Süreci	0,175**	2,853
Sosyal Beceri	0,132*	2,127
Sosyal Farkındalık	0,108	1,823
$R^2 = 0,090$ * $p < ,05$ ** $p < ,01$		

Bu bulgular doğrultusunda, H1a, H1b hipotezleri kabul edilirken, H1c hipotezi red edilmiştir. Diğer taraftan, problem çözme becerisinin alt boyutları değerlendirildiğinde de önemli bulgular ortaya çıkmaktadır. Sosyal zekâ boyutlarının problem çözme becerisinin boyutları üzerindeki etkisi incelendiğinde elde edilen sonuçlar aşağıda belirtilmektedir.

Sosyal zekâ alt boyutlarından olan sosyal bilginin problem çözme becerisinin alt boyutları üzerindeki etki düzeyini ölçmek için yapılan regresyon analizi neticesinde problem çözme yeteneğine güven düzeyinde meydana gelen değişikliğin %11,6'sı sosyal zekâ ile açıklanabilmektedir ($p < 0,05$; $R^2 = 0,116$). Sosyal zekâ alt boyutlarından olan sosyal becerinin problem çözme becerisi üzerindeki etki düzeyini ölçmek için yapılan regresyon analizi neticesinde yaklaşma-kaçınma düzeyinde meydana gelen değişikliğin %5,1'i sosyal zekâ ile açıklanabilmektedir ($p < 0,05$; $R^2 = 0,051$). Sosyal zekâ alt boyutlarından olan sosyal farkındalığın problem çözme becerisi üzerindeki etki düzeyini ölçmek için yapılan regresyon analizi neticesinde

kişisel kontrol düzeyinde meydana gelen değişikliğin %4,9'u sosyal zekâ ile açıklanabilmektedir ($p < 0,05$; $R^2 = 0,049$) (Tablo 14).

Tablo 14. Sosyal Zekâ Alt Boyutlarının Problem Çözme Becerisinin Alt Boyutlarına Etkisine Yönelik Regresyon Analizi

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken Problem Çözme yeteneğine Güven		Bağımlı Değişken Yaklaşma Kaçınma		Bağımlı Değişken Kişisel Kontrol	
	β	T	β	T	β	T
Sosyal Bilgi Süreci	0,235**	3,882	0,035	0,553	0,066	1,058
Sosyal Beceri	0,189**	3,095	0,010	0,162	0,048	0,753
Sosyal Farkındalık	-0,052	-0,891	0,214**	3,551	0,177**	2,934
* $p < ,05$ ** $p < ,01$	$R^2 = 0,116$		$R^2 = 0,051$		$R^2 = 0,049$	

BÖLÜM V

SONUÇ

Sosyal zekânın problem çözme davranışı üzerindeki etkisinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada Ankara’da siyasi parti ve yerel yönetim olmak üzere farklı siyasi kuruluşlarda çalışan siyasetçilere odaklanılmıştır. Yapılan literatür taramasında genel itibariyle sosyal zekânın temel zekâdan farklı bir biçimde incelendiği görüşlerinin kuvvetli olduğu ortaya çıkmaktadır. Farklı özellikleri ile sosyal zekâyı ele alan bilim insanları, sosyal zekâyı çok farklı boyutlarını tanımlayarak farklı eylemler yoluyla gözlemlemişlerdir. Sosyal zekâ insanların ilişkilerinde sağlıklı iletişim kurma, empatik düşünce, duygu ve düşünceleri rahatlıkla ifade edebilme gibi becerileri ortaya çıkarmaktadır. Akademik zekâ ile sosyal zekâ arasında bir uyum olmadığı, akademik zekâyı sahip insanların kesinlikle sosyal zekâyı da sahip olması ya da sosyal zekâyı sahip insanların kesinlikle akademik bilgiye de sahip olması gibi bir durumun söz konusu olmadığı yapılan çalışmalarda tespit edilmiş olup, sosyal zekânın kendine özgü nitelikleri olduğu araştırmalarda ortaya çıkmıştır.

Sosyal zekâyı sahip bireylerin sosyal ilişkilerinde başarılı oldukları, insanları yönlendirebildikleri, sinerji yaratabildikleri, sosyal nüfuz kazanabildikleri, sosyal durumlar karşısında beklenileni verdiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle sosyal zekâyı sahip bireyler belirli sosyal durumlar karşısında muhatabının beklentilerini anlayarak cevap üretebilen, kendi gereksinimleri ile muhatabının gereksinimlerinde uzlaşma noktası bulabilen kişilerdir. Bu özellikler, özellikle çalışma konusunu da oluşturan siyaset gibi alan ve mesleki uğraşlarda daha da kritik bir önem taşımaktadır.

Problem çözme konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde birtakım etkenlerin problem çözme üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Kişinin önceki deneyimleri, duygu ve düşünce durumu, problem çözmeye ve kendi benliğine dair algısı, inancı, eğitim niteliği, ailenin ve çevrenin kişi üzerindeki olumlu veya olumsuz etkisi bu etkenlere örnektir. Problem çözme yaşamın her alanında hatta insanın doğumuyla başlayan ve olağan durumdan istenilen duruma geçmek için çözülmesi kaçınılmaz olan bir unsur olduğundan oldukça önemli bir konu olarak

görülmektedir. Dolayısıyla problem çözme işi sistematik bir biçimde planlı olarak yerine getirilmelidir. Sosyal zekâ ve problem çözme yeteneği, siyaset uğraşının içerisinde eşit derecede öneme sahiptir. İletişime ve kişileri etkilemeye dayalı bir uğraş olan siyaset alanında, sosyal zekâsı yüksek olduğu için kişilerle birebir ve toplu iletişimi iyi olan, hem kişileri hem de kitleleri kesin şekilde ikna edebilen kişilerin başarıya ulaştıkları görülmektedir.

Sürekli bir rekabet içeren siyaset, içinde bulunan kişilerin sıklıkla krizlere maruz kaldıkları bir alandır. Siyasetçiler ister hükümet ister muhalefet kanadında isterse de yerel yönetimlerde olsun, toplumdaki görünürlüklerini ve inandırıcılıklarını koruyabilmek için sürekli çaba sarf etmek zorundadırlar. Özellikle siyasetin üst pozisyonlarında yer alan kişilerin sürekli olarak göz önünde bulunması, onların konumlarını krizlere açık bir hâle getirmektedir. Yönetici konumundaki siyasetçiler, kurumlarında yaşanan krizleri çözme konusunda birinci derecede sorumluluk üstlenmek zorunda kalırken, siyasetin içerisindeki her birey de rakipleri karşısında zor duruma düştüğü anlarda olayların akışını dikkatli yürütmek zorundadır. Bu durumda sosyal zekâ siyasetçiler için büyük bir avantaj, problem çözme yeteneği ya da pratiği ise bir mecburiyet olarak değerlendirilebilir.

Türkiye özelinde düşünüldüğünde de, ülkedeki 70 yıldır aralıksız devam eden fakat kökleri daha da öncesine uzanan çok partili parlamenter gelenek ve aynı zamanda yerel yönetimler, ağırlıklı olarak problem çözme yetenekleri ölçüsünde halktan destek almaktadırlar. Çok partili siyasetin hangi döneminde olursa olsun parti programları ya da seçim vaatlerine bakıldığında, göreve talip olan siyasetçilerin çeşitli sorunları tanımladıkları ve seçmene bu sorunlar konusunda çözüm vaat ettikleri görülecektir.

Bu çerçevede, bu çalışma Ankara ilinde merkezi ve yerel yönetimlerde görev yapan siyasetçiler özelinde yapılmış, Silvera, Martinussen ve Dahl (2001) tarafından geliştirilen ölçek ile sosyal zekânın üç boyutu, sosyal bilgi, sosyal beceri ve sosyal farkındalık seviyelerinin tespit edilmesi için ölçümler yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre, 284 araştırma katılımcısının sosyal zekâ seviyeleri 3,77 olarak tespit edilmiştir. Diğer taraftan, araştırma örnekleminde yer alan siyasetçilerin problem çözme davranışları Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen Problem Çözme Envanteri ile ölçülmüştür. Araştırma bulgularına göre 284 araştırma

katılımcısının problem çözüme becerileri ortalamasının yüksek düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Araştırma bulgularına göre, siyasetçilerin sosyal zeka ve problem çözüme becerileri cinsiyet, görev ve görev yeri verilerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, araştırma örnekleminde yer alan siyasetçilerin sosyal zeka alt boyutlarından sosyal farkındalık boyutu, yaş, kıdem ve eğitim değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulguya göre 41 yaş ve üzerinde olan siyasetçilerin, siyaset arenasında genç yaşta olduğu değerlendirilebilecek olan 22 – 30 yaş aralığındaki siyasetçilere göre problem çözüme becerilerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç beklenen ve tabii bir sonuçtur. Siyaset gibi problem ve sorunun sürekli olarak karşılaşıldığı bir ortamda çözüm odaklı düşünmek ve problemleri gidermek belli bir yaşamsal ve mesleki tecrübeden geçmektedir. Beceriler konusunda alışkanlıkların ve pratiklerin yaş ilerledikçe artması, kişilerin yaşları ilerledikçe siyasette farklı seçmen kitleleri ile muhatap olması ve alternatif davranış modellerinin sayısının artması sonucunu doğurmaktadır. Doğal olarak daha yaşlı bir siyasetçi, hayatı boyunca daha farklı yollarla iletişim kurmayı denemiş ve daha çok sayıda başarı ile başarısızlık yaşayarak, fikirlerini daha sık tecrübe etme şansı bulmuştur.

Siyaset gibi tecrübenin önemli olduğu bir alanda yapılan bu araştırma neticesinde katılımcıların sosyal farkındalık seviyeleri arasında kıdem yılları bazında farklılıkların olduğu da tespit edilmiştir. Araştırma neticesinde 1 – 5 yıl arasında siyaset arenasında yer alan siyasetçilerin sosyal farkındalık düzeylerinin 12 yıl ve 5 yıl üzerinde siyaset arenasında yer alan siyasetçilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Burada daha kısa zamandır siyaset yapan kişilerin sosyal farkındalık düzeylerinin yüksek seviyede olması, siyasette henüz yeni faaliyet gösteren, bir bakıma hevesleri taze olan siyasetçilerin farkındalık konusunda daha dikkatli ve çaba gösteren bir konumda olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Siyasette daha uzun süredir görev alan siyasetçilerin belli bir yıldan sonra arzu ettikleri mevkilere kavuşması ya da buldukları göreve alışması, onları çevreye daha az duyarlı bir hâle getiriyor olabilir. Görevlerinde yükselen siyasetçilerin daha az yeni tanıştıkları kişilerle muhatap olmaları, onların çevre ile ilişkilerinin azalmasına ve farkındalık

pratiklerinin de bu nedenle azalmasına yol açtığı düşünülmektedir. Aslında Stephanie Thornton'un (1998) problem çözme yetenekleri konusunda öngördüğü ve tecrübenin problem çözümü yeteneği konusunda önemli bir faktör olduğu savı, bu araştırmada siyasetçilerin farkındalıkları üzerinde geçerli görünmemektedir. Fakat ilerleyen yaş sonucu kişilerin iletişimlerdeki alt yolların yavaş yavaş körelmesi, ilerleyen yaşla birlikte algıların da zayıflıyor olması, tecrübeli siyasetçilerin farkındalık konusunda genç siyasetçilerin neden gerisinde olduğuna dair fikir verebilir.

Sosyal zeka boyutlarından sosyal farkındalığın gelişmesi üzerinde eğitim seviyesinin etkili olduğu düşünülebilir. Okul ortamında sosyalleşen ve eğitim seviyesi yükseldikçe ufku açılan bireylerin sosyal farkındalıklarının daha yüksek olması beklenilebilir. Bu bağlamda araştırma neticesinde üniversite mezunu olan katılımcıların yüksekokul mezunu olan katılımcılara göre sosyal farkındalıklarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Sosyal farkındalık ile birlikte sosyal beceri ve genel olarak sosyal zekâ düzeylerinin lise mezunu olan siyasetçilerden daha yüksek olduğu sonucu da elde edilmiştir. Eğitim bazlı değerlendirmede problem çözme becerileri noktasında da farklılık olduğu tespit edilmiş ve yüksek lisans mezunu olan siyasetçilerin yüksekokul mezunu olan siyasetçilere nazaran daha yüksek düzeyde problem çözme becerisine sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre problem çözme davranışı, ayrıca siyasetçilerin yaşlarına göre de farklılık göstermektedir.

Bu araştırma, siyasetçilerin sosyal zekâlarının problem çözme becerilerine etkisini doğrularken, yaş kriterinin sosyal zekânın farklı öğeleri konusunda farklı düzeyde etkili olabileceğini göstermektedir. Özellikle Türkiye'deki siyasi kültürde yaygın kabul görmüş olan tecrübeli siyasetçilerin daha başarılı olduğu algısı, sosyal becerilerin ilerleyen yaşlarda daha çok gelişmiş olması gerçeğinden hareketle kabul edilebilir, fakat araştırma sonuçları genç siyasetçilerin farkındalık düzeylerinin ileri yaşlarda siyasetçilere nazaran çok daha fazla olduğunu, bu yüzden en azından çevreye duyarlılık ve farkındalık açısından siyasette genç kuşaktan katılımcıların varlığının önemini göstermektedir.

Araştırma sonuçlarından hareketle siyasetçilere önerilebilecekler arasında en önemlisi, sosyal zekâlarını ve iletişim yeteneklerini ilerletme konusunda çaba göstermeleridir. Sonuçların da gösterdiği üzere sosyal zekâ yalnızca seçmenlerle iyi

iletişim kurma anlamında değil, siyaset gibi sorunlara ve krizlere sürekli açık bir alanda problem çözme becerilerinin gelişimi açısından da çok önemlidir.

Sosyal zekâyâ dair olan karşıdakinin verdiği mesajları algılayabilme becerisi, sorunlar karşısında sorunun karşı taraf tarafından nasıl algılandığını ve ne gibi çözümler beklendiğini de siyasetçiye açıklayacaktır. Siyasi güç karşılığında seçmene, onların taleplerini yerine getirme ve problemlerini çözme sözü veren siyasetçi, problemin ne olduğunu, kendisinin ve karşıdakinin probleminden ne anladığını, ne şekilde çözüm önerileri beklediğini algılayabildiği ölçüde başarılı olabilir. Bu anlamda siyasetçilerin tamamına yapılabilecek en önemli öneri, sosyal zeka seviyelerini geliştirme konusunda çaba sarf etmeleridir.

Siyasi kurumların üst kadrolarındaki yöneticilere bu çalışma ışığında yapılabilecek öneri, sosyal zekâyâ dayalı iletişim yetenekleri konusunda genç siyasetçilere daha fazla yer vermeleridir. İleri yaşta siyasetçilerin, kişisel iletişim birikimleri ve tecrübelerinin yüksekliği kadar, genç yaşta siyasetçilerin de farkındalık ve dünyadaki dönüşümü anlama konusundaki avantajları çalışma bulguları ile ortaya konmuştur. İki farklı grubun birbirini tamamlaması ve birbirlerinin avantajlarından istifade etmesi açısından siyasi çalışma gruplarına genç ve yaşlı siyasetçileri birlikte yerleştirmek ve farklı yaş gruplarını sürekli olarak birlikte çalışmaya yönlendirmek yararlı olacaktır.

Yine çalışmanın sonuçlarının gösterdiği üzere, sosyal zekâ ve buna dayalı problem çözme becerileri ele alındığında cinsiyetler arasında kayda değer bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda tıpkı yaş gruplarında olduğu gibi, cinsiyet grupları arasında da kadınların daha zor iletişim kuracağı ya da her yere giremeyeceği şeklinde temelsiz ön kabullere göre hareket etmemek, bilâkis daha geniş bir hedef kitleye ulaşabilme kaygısıyla siyasi çalışma gruplarında cinsiyet dengesi gözetmek yerinde olacaktır. Kadınların ve erkeklerin, kendi hemcinslerini daha iyi anlama konusunda üstün olduğu fikri üzerinden düşünüldüğünde, tüm cinsiyetlerin dengeli temsil edildiği siyasi grupların daha başarılı olacağı açıktır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan en önemli olanı ise sosyal zekânın problem çözme becerisi ile ilişkili olduğu sonucudur. Değerlendirme araştırma örnekleme bağlamında yapıldığında ise sosyal zekâ seviyesi yüksek olan

siyasetçilerin problem çözme becerilerinin de yüksek olduğu sonucuna erişilmiştir. Sosyal zekânın alt boyutları değerlendirildiğinde, sosyal farkındalığın problem çözme becerisi üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı; sosyal zekanın diğer boyutları arasından sosyal bilgi sürecinin sosyal beceriye göre problem çözme becerisi üzerinde daha fazla etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Hem sosyal zekâ hem de problem çözme becerileri, psikolojiden eğitim bilimine, endüstri mühendisliğinden işletmeye kadar pek çok alanda çalışılan kavramlardır. Türkiye’de bu konular üzerine yapılan teorik çalışmalar sınırlı olsa da farklı alanlarda, özellikle meslek grupları üzerinde sosyal zekânın problem çözme yetenekleri üzerindeki etkisini ya da iki kavramın birbiriyle arasında bir korelasyon olup olmadığını kanıtlamaya çalışan çeşitli akademik çalışmalar yapılmıştır.

Türkiye’de sosyal zeka ve problem çözme değişkenleri ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırma mevcut olmasına rağmen, sosyal zeka ve problem çözme becerisini ele alan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Bu saha çalışmaları örneklerinden birisi Aysan ve Yoleri’nin (2007) okul öncesi öğretmen adayları üzerinde sosyal zekânın problem çözme becerilerine etkisini ele aldığı çalışmadır. Aysan ve Yoleri (2007) tarafından elde edilen bu bulgular, bu çalışmanın bulguları ile benzerlik taşımaktadır. Dokuz Eylül ve Sakarya Üniversitelerinde okuyan 200 okul öncesi öğretmen adayı üzerinde yapılan saha araştırmasında Heppner ve Petersen’in (1982) problem çözme envanteri ile Silvera ve diğerlerinin (2001) Tromso sosyal zekâ ölçeği kullanılmış, sonuçlara göre sosyal zekânın problem çözme yeteneklerini olumlu yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Sosyal zekânın problem çözme üzerindeki etkisini diğer zekâ türleri ile kıyaslayan bir çalışma, Kiremitçi, Canpolat ve Yıldız’ın (2014) konuyu çoklu zekâ türleri üzerinden ele alan ve beden eğitimi öğretmenleriyle yapılan bir saha çalışmasına dayanan araştırmalarıdır. Araştırma sonuçları katılımcıların çoklu zekâ alanları ile problem çözme becerileri arasında pozitif yönde istatistiksel ve anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır. Sosyal zekadan farklı olarak Türkiye’de yapılan araştırmalar arasında duygusal zekânın problem çözme yetenekleri ile ilişkisini inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Bunlar arasındaki iki örnek; Tetik ve Açıköz’ün (2013) meslek yüksekokulu öğrencileri ile yaptıkları çalışma ile İşyapan Gürbüz ve Sözen’in (2016) uçak kabin ekipleri ile yaptıkları araştırmadır. Bu iki çalışmanın

sonuçları da literatür ile uyumlu şekilde duygusal zekâsı yüksek olan bireylerin problem çözme becerilerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Bu araştırmalardan farklı olarak, siyasetçilerin dahil edildiği örneklem için sosyal zekanın problem çözme davranışına etkisinin araştırıldığı bu araştırmada önemli bulgular elde edilmiş olmasına rağmen, sınırlılıklar da mevcuttur. Öncelikle, bu araştırma 284 siyasetçinin görüşleri ile sınırlıdır. Bununla birlikte, araştırma Ankara'da görev yapan siyasetçileri kapsamaktadır, bundan sonra konu ile ilgili yapılan araştırmalara diğer illerde çalışan siyasetçilerin dahil edilmesi ile elde edilecek bulgular araştırma bulgularının karşılaştırılması için önem taşımaktadır. Diğer taraftan, sosyal zekânın sosyal bilgi süreci ve sosyal beceri boyutları, problem çözme becerisinin sadece “problem çözme becerisine güven” boyutunu olumlu yönde etkilediği bu araştırma ile tespit edilmiştir. Sosyal zekanın, “sosyal farkındalık” boyutu ise, problem çözme becerisinin diğer iki alt boyutu olan “yaklaşma-kaçınma” ve “kişisel kontrol” boyutlarını olumlu yönde etkilemektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda problem çözme alt boyutlarının dikkate alınması ilişkinin daha iyi anlaşılması için önem taşımaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre sosyal zekâ ile problem çözme becerisi arasında tespit edilen pozitif ilişkinin, siyaset alanındaki problemlerin niteliği ile de ilgili olduğu düşünülmektedir. Doğrudan sosyal ilişki ve etkileşime dayalı bir alan olan siyaset içerisinde aktif bir siyasetçinin, problemi tanımlama aşamasından çözüm aşamasına kadar elde edebileceği tüm veriler, seçmenleri ile ya da başka siyasetçilerle olan etkileşimi sonrasında elde edilebilir. Bu durumda sosyal zekâsı yüksek olan bir siyasetçinin problemlerin çözümü için gerekli verilere de daha kolay ulaşabiliyor olması ve aynı zamanda bu verileri karşı tarafla olan etkileşimlerinde daha isabetli olarak algılayarak yorumlaması, beklenen bir sonuçtur.

KAYNAKÇA

- Adler, E.S. and Wilkerson, J. D. (2012). *Congress and the Politics of Problem Solving*. New York: Cambridge University Press.
- Aksoy, B. (2003). “Problem Çözme Yönteminin Çevre Eğitiminde Uygulanması” *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2 (14): 83–98.
- Ang, S. and Earley P. C. (2003). *Cultural Intelligence: Individual Interactions Across Cultures*. Stanford: Stanford Business Books.
- Ang, S. and Dyne L. V. (2008). *Handbook of Cultural Intelligence*. New York: Ben Sharpe.
- Ansell, C., Trondal, J. and Ogard, M. (2017). *Governance in Turbulent Times*. Oxford: Oxford University Press.
- Armstrong, T. (2009). *Multiple Intelligences in the Classroom*. New York: Association for Supervision & Curriculum Development.
- Aysan, F. ve Yoleri S. (2007) “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sosyal Zeka Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirisi, 5 – 7 Eylül 2007.
- Barnes, M. L. and Sternberg, R. J. (1989). “Social Intelligenceand Decoding of Nonverbal Cues” *Intelligence*, 13, 263–287.
- Baş, Y., Dursun, F. ve Okutan S. (2016). “Tüketicilerin Çoklu Zekâ Yapılarına Göre Perakende Mağazalar ile İlgili Duygusal ve Rasyonel Beklentilerindeki Farklılıkların İncelenmesi” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 1391–1402.
- Baymur, F. (1994). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkilap Kitabevi.

- Bhaskar R. and Simon, H. A. (1977). "Problem Solving in Semantically Rich Domains: An Example from Engineering Thermodynamics" *Cognitive Science*, 1: 193–215.
- Bilge F. ve Arslan A. (2000). "Akılcı Olmayan Düşünce Düzeyleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Değerlendirmeleri", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11 (13), 7 – 18.
- Blake, R. R., Shepard, H. A. and Mouton, J. S. (1964) *Managing Intergroup Conflict in Industry*. Houston: Gulf Publishing Company.
- Buzan, T. (2002). *The Power of Social Intelligence*. New York: Thorsons
- Cantor, N. and Kihlström, J. F. (1989) "Social Intelligence and Personality: There's No Room for Growth" alındığı kitap: Wyer, R.S. ve Srull, T.K. (1989). *Advances in Social Cognition, Volume II: Social Intelligence and Assessments of Personality*. Londra: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Carr, P. B. and Steele, C. M. (2009). "Stereotype Threat and Inflexible Perseverance in Problem Solving". *Journal of Experimental Social Psychology*, 1–7.
- Cüceloğlu, D. (1997). *İnsan ve Davranış*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çetin F., Basım, H., ve Karataş, M. (2011). "Çalışanların Problem Çözme Becerilerinde Örgütsel Adalet Algısı ve İş Tatmininin Rolü", *Yönetim ve Ekonomi*, 18(1), 71–85.
- Delbecq, A. L., Van de Ven, A. H. and Gustafson, D. H. (1975). *Group Techniques for Program Planning*. Glenview, Ill.: Scott Foresman.
- Doğan, T. ve Çetin, B. (2008). "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Zekâ Düzeylerinin Depresyon ve Bazı Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi" *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1–19.
- Doğan, T. ve Çetin, B. (2009). "Trömsö Sosyal Zekâ Ölçeği Türkçe Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(2), 691–720.

- Dökmen, Ü. (1994). *İletişim Çalışmaları ve Empati*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Filley, A. C., House, R. J. and Kerr, S. (1976). *Managerial Process and Organizational Behavior*. Glenview: Scott Foresman.
- Frensch, P. A. and Funke, J. (ed.) (1995). *Complex Problem Solving: The European Perspective*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates
- Gardner, H. (1983) *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New Jersey: Basic Books Ltd.
- Gardner, H. (1993) *Multiple Intelligences: The Theory and Practice, A Reader*. New Jersey: Basic Books Ltd.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century*. New Jersey: Basic Books Ltd.
- Glueck, W. F. (1976). *Business Policy: Strategy Formation and Management Action*, İkinci Baskı. New York: McGraw-Hill.
- Goleman, D. (2006). *Social Intelligence: The Revolutionary New Science of Human Relationships*. New York: Bantam.
- Goleman D. (2007). *Sosyal Zekâ: İnsan İlişkilerinin Yeni Bilimi*, (Çev. O. Ç. Deniztekin). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Green, A., Hill, A., Friday, E. and Friday, S. (2005). "The Use of Multiple Intelligences to Enhance Team Productivity" *Management Decision* 43 (3), 349–359.
- Gürel, E. ve Tat, M. (2010). "Çoklu Zekâ Kuramı: Tekil Zekâ Anlayışından Çoklu Zekâ Yaklaşımına" *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (11), 336–356.
- Hardin, L. E. (2003) "Problem Solving Concepts and Theories" *Journal of Veterinary Medical Education* 30(3): 226–229.
- Heppner, P. P. and Petersen, C. H. (1982). "The Development and Implications of a Personal Problem Solving Inventory" *Journal of Counseling Psychology*, 29(1), 66–75.

- Heppner, P. P. and Krauskopf C. J. (1987). “An Information-Processing Approach to Personal Problem Solving” *The Counseling Psychologist*, 15: 371–447.
- Heppner, P. P. and Baker, C. E. (1997) “Applications of the Problem Solving Inventory”. *Measurement and Evaluation in Counseling Development*, 29(4), 229–241.
- Hunley, S. and McNamara, K. (2010). *Tier 3 of the RTI Model: Problem Solving Through a Case Study Approach*. Londra: Sage Publications.
- İşyapan-Gürbüz, T. ve Sözen, İ. (2016). “Kabin Ekiplerinin Duygusal Zekâ Yeteneklerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi Üzerine Bir Çalışma” *Beykent University Journal of Social Sciences*, 9, 39–60.
- Johnson, R. J. (1977). *Executive Decisions*, İkinci Baskı. Cincinnati: South-Western Publishing Co.
- Kalaycı, N. (2000). *Karar Verme ve Problem Çözme*, Ankara: Gazi Yayınları.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kast, F. E. and Rosenzweig, J. E. (1974). *Organization and Management*, İkinci Baskı. New York: McGraw-Hill.
- Kemmelmeier, M. (2008). “Is There a Relationship Between Political Orientation and Cognitive Ability? A Test Of Three Hypotheses in Two Studies.” *Personality and Individual Differences*, 45(8), 767–772.
- Kiremitçi, O., Canpolat, M. ve Yıldız, L. (2014). “Çoklu Zekâ Alanları ile Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi: Beden Eğitimi Öğretmen Adayları Üzerine İnceleme” *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching)*, 3, 17–24.
- Kolb, D. A., Rubin I. M. and MacIntyre, J. M. (1974) *Organizational Psychology*, İkinci Baskı. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

- Lang, J. R., Dittrich, J. E. and White S.E. (1978). "Managerial Problem Solving Models: A Review and a Proposal" *The Academy of Management Review*, 3(4): 854–866.
- Marlowe, H. A. (1986). Social Intelligence: Evidence For Multidimensionality and Construct Independence" *Journal of Educational Psychology*, 78(1), 52–58.
- Marlowe, H.A. and Bedell, J.R. (1982), "Social Intelligence: Evidence for Independence of the Construct", *Psychological Reports*, 51, 461–462.
- Mayer, C.D., Salovey, P. and Caruso, D. R. (1990). "Emotional Intelligence" *Imagination, Cognition, and Personality*, 9(3), 185–211.
- Moran, S., Kornhaber, M. and Gardner, H. (2006). "Orchestrating Multiple Intelligences" *Educational Leadership* 64(1), 22–27.
- Moss F. A. and Hunt T. (1927). "Are You Socially Intelligent?" *Scientific American*, 137, 108–110
- Nazlı, S. (2013). *Hemşirelerde Duygusal Zekâ ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Konya İli Örneği*. Selçuk Üniversitesi: Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Nezu, A. M. and D'Zurilla, T.J. (2007). *Problem – Solving Therapy: A Positive Approach to Clinical Intervention*. New York: Springer Publishing Co.
- Öktem, F. (2001). "Zekâ Kavramı", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Aralık, Sayı:22.
- Saygılı H. (2000). *Problem Çözme Becerisi ile Sosyal ve Kişisel Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Sezgin, E. (2011). *Problem Çözme Becerisi Ölçeğinin Geliştirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Silberman, M. (2000). *People Smart: Developing Your Interpersonal Intelligence*. Berrett-Koehler Publishers.

- Silvera, D., H., Martinussen, M. and Dahl, T. I. (2001), “Trömsö Social Intelligence Scale: A Self-Report Measure of Social Intelligence”, *Scandinavian Journal of Psychology*, 42, 313–331.
- Somazo, M. P. (1990). *Social Intelligence and Likeability*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. The Florida State University College of Arts and Sciences.
- Şahin H.N. ve Savaşır, I. (1997). *Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Cilt 9, 1-52.
- Talu, N. (1999). “Çoklu Zeka Kuramı ve Eğitime Yansımaları” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 164–172.
- Tetik, S. ve Açıkgoz, A. (2013). “Duygusal Zeka Düzeyinin Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisi: Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama” *Electronic Journal of Vocational Colleges*, UMYOS Özel Sayı, Cilt 3, Sayı 4, 87-97.
- Thorndike, E.L. (1920). “Intelligence and Its Use” *Harpers Magazine*, 140: 227-235.
- Thornton, S. (1998). *Children Solving Problems*. New York: Harvard University Press.
- Vernon, P.E. (1933). “Some Characteristics of the Good Judge of Personality” *Journal of Social Psychology*, 4, 42–57.
- Verweij M. and Thompson M. (2006). *Clumsy Solutions for A Complex World. Governance, Politics and Plural Perceptions*. New York, NY: Palgrave Macmillan.
- Wagner, R.K. (1991). “Managerial Problem Solving” in R. J. Sternberg and P. A. Frensch (eds.) *Complex Problem Solving: Principles and Mechanisms* (159-183). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Walker, R.E. ve Foley, J.M. (1973). “Social Intelligence: Its History and Measurement” *Psychological Reports* 33, 451–495.

Wedek, J. (1947). "The Relationship Between Personality and Psychological Ability", *British Journal of Psychology*, 37, 133–151.

Yüksel, G. (2004). *Sosyal Beceri Envanteri*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

EKLER

Ek-1.Anket Formu

Cinsiyet	☐ Kadın ☐ Erkek
Doğum Yılı	19_____
Medeni Durum	☐ Bekar ☐ Evli
Eğitim Seviyesi (en son tamamlanan derece)	☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Yüksekokul ☐ Üniversite (4 yıllık) ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
Görev	☐ Parti Üyesi ☐ Belediye Meclis Üyesi ☐ Diğer
Görev yapılan Yer	
Kıdem (Toplam çalışma süresi)	_____ yıl

Bu anket çalışmasında sizinle ilgili ifadeler vardır. Soruları cevaplarken her bir cümle için size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

① Kesinlikle Katılmıyorum ② Katılmıyorum ③ Kararsızım ④ Katlıyorum ⑤ Kesinlikle Katlıyorum

	SOSYAL ZEKÂ	1	2	3	4	5
1	Diğer insanların davranışlarını önceden tahmin edebilirim.					
2	Çoğunlukla başkalarının seçimlerini anlamanın zor olduğunu hissedirim.					
3	Davranışlarımın diğer insanlara ne hissettireceğini bilirim.					
4	Tanımadığım yeni insanların olduğu bir ortamda genellikle tedirginlik hissedirim.					
5	İnsanlar yaptıkları şeylerle beni sık sık şaşırtırlar.					
6	Diğer insanların duygularını anlayabilirim.					
7	Sosyal ortamlara kolaylıkla uyum sağlarım.					
8	İnsanlar açıklama yapmama fırsat vermeden bana kızarlar.					
9	Başkalarının isteklerini anlarım.					
10	İnsanlarla ilk tanışmada ve yeni ortamlara girme konusunda iyiyimdir.					
11	Ne düşündüğümü söylediğimde insanlar genellikle benden rahatsız olmuş veya bana kızmış gibi görünürler.					
12	Başka insanlarla geçinebilmekte zorlanırım.					
13	İnsanları tahmin edilemez bulurum.					
14	Bir açıklama yapmalarına gerek duymadan insanların ne yapmaya çalıştıklarını çoğunlukla anlarım.					
15	Başkalarını iyice tanımam uzun zaman alır.					
16	Farkına varmadan çoğu kez başkalarını incitirim.					
17	Diğer insanların davranışlarıma nasıl tepki göstereceklerini tahmin edebilirim.					
18	Yeni tanıştığım insanlarla iyi ilişkiler kurmada başarılıyım.					
19	Diğer insanların yüz ifadelerinden, beden dillerinden vs. gerçekte ne demek istediklerini çoğunlukla anlarım.					
20	Başkalarıyla konuşacak güzel sohbet konuları bulmakta çoğunlukla sıkıntı çekerim.					
21	Diğer insanların yaptıklarına verdikleri tepkiler beni çoğunlukla şaşırtır.					

Aşağıda yer alan maddelerde sözü edilen davranışları ne sıklıkla yaptığınızı ilgili kutudaki rakamı işaretleyerek belirtiniz

Ⓐ Hiçbir zaman

Ⓑ Ender olarak

Ⓒ Arada Sırada

Ⓓ Çoğunlukla

Ⓔ Her zaman

PROBLEM ÇÖZME	1	2	3	4	5
Bir sorunumu çözmek için kullandığım çözüm yolları başarısız ise bunların neden başarısız olduğunu araştırmam					
Zor bir sorunla karşılaştığımda ne olduğunu tam olarak belirleyebilmek için nasıl bilgi toplayacağımı uzun boylu düşünmem					
Bir sorunumu çözmek için gösterdiğim ilk çabalar başarısız olursa, o sorun ile başa çıkabileceğimden şüpheye düşerim					
Bir sorunumu çözdükten sonra bu sorunu çözerken neyin işe yaradığını neyin yaramadığını ayrıntılı olarak düşünmem					
Sorunları çöme konusunda genellikle yaratıcı ve etkili çözümler üretebilirim					
Bir sorunumu çözmek için belli bir yolu denedikten sonra durur ve ortaya çıkan sonuç ile olması gerektiğini düşündüğüm sonucu karşılaştırırım					
Bir sorunum olduğunda onu çözebilmek için başvurabileceğim yolların hepsini düşünmeye çalışırım					
Bir sorunla karşılaştığımda neler hissettiğimi anlamak için duygularımı incelerim					
Bir sorun kafamı karıştırdığında duygu ve düşüncelerimi somut ve açıkça ifade etmeye uğraşmam					
Başlangıçta çözümünü fark etmesem de sorunlarımın çoğunu çöze yeteneğim vardır					
Karşılaştığım sorunların çoğu, çözebileceğimden daha zor ve karmaşıktır					
Genellikle kendimle ilgili kararları verebilirim ve bu kararlardan hoşnut olurum					
Bir sorunla karşılaştığımda onu çözmek için genellikle aklıma gelen ilk yolu izlerim					
Bazen durup sorunlarımın üzerinde düşünmek yerine gelişi-güzel sürüklenip giderim					
Bir sorunla ilgili olası bir çözüm yolu üzerinde karar vermeye çalışırken seçeneklerimin başarı olasılığını tek tek değerlendirmem					
Bir sorunla karşılaştığımda, başka konuya geçmeden önce durur ve o sorun üzerinde düşünürüm					
Genellikle aklıma ilk gelen fikir doğrultusunda hareket ederim					
Bir karar vermeye çalışırken her seçeneğin sonuçlarını ölçer, tartar, birbirleriyle karşılaştırır, sonra karar veririm					
Bir sorunumu çözmek üzere plan yaparken o planı yürütebileceğime inanırım					
Belli bir çözüm planını uygulamaya koymadan önce, nasıl bir sonuç vereceğini tahmin etmeye çalışırım					
Bir soruna yönelik olası çözüm yollarını düşünürken çok fazla seçenek üretmem					
Bir sorunumu çözmeye çalışırken sıklıkla kullandığım bir yöntem; daha önce başıma gelmiş benzer sorunları düşünmektir					
Yeterince zamanım olursa ve çaba gösterirsem, karşılaştığım sorunların çoğunu çözebileceğime inanıyorum					
Yeni bir durumla karşılaştığımda ortaya çıkabilecek sorunları çözebileceğime inancım vardır					
Bazen bir sorunu çözmek için çabaladığım halde, bir türlü esas konuya giremediğim ve gereksiz ayrıntılarla uğraştığım duygusunu yaşarım					
Ani kararlar verir ve sonra pişmanlık duyarım					
Yeni ve zor sorunları çözebilme yeteneğime güveniyorum					
Elimdeki seçenekleri karşılaştırırken ve karar verirken kullandığım sistematik bir yöntem vardır					
Bir sorunla başa çıkma yollarını düşünürken çeşitli fikirleri birleştirmeye çalışmam					
Bir sorunla karşılaştığımda bu sorunun çıkmasında katkısı olabilecek benim dışımdaki etmenleri genellikle dikkate almam					

Bir konuyla karşılaştığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, durumu gözden geçirmek ve konuyla ilgili olabilecek her türlü bilgiyi dikkate almaktır					
Bazen duygusal olarak öylesine etkilenirim ki, sorunumla başa çıkma yollarından pek çoğunu dikkate bile almam					
Bir karar verdikten sonra, ortaya çıkan sonuç genellikle benim beklediğim sonuca uyar					
Bir sorunla karşılaştığımda, o durumla başa çıkabileceğimden genellikle pek emin değilimdir					
Bir sorunun farkına vardığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, sorunun tam olarak ne olduğunu anlamaya çalışmaktır					

Katkılarınız için Teşekkürler

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyisim, İsim : Yıldırım, Zeynep
Uyruğu : T.C
Doğum Tarihi ve Yeri : 27.10.1989 – Çankaya/ANKARA
Medeni Hali : Bekar
Tel : 0530 788 76 82
E-Posta : zeynepnazliyildirim@gmail.com

EĞİTİM

DERECE	KURUM	MEZUNİYET TARİHİ
Lisans	Çankaya Üniversitesi	2012
Lise	Kayabeyazıtöğlü Lisesi	2006

İŞ DENEYİMİ

YIL	YER	POZİSYON
2016- Halen	Vakıf Bank	Memur

YABANCI DİL

İngilizce – Orta Seviyede

HOBİLER

Kitap Okuma, Sinema, Müzik